

Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και
Πολιτικών Επιστημών

Σχολή: Επιστημών της
Οικονομίας και της
Δημόσιας Διοίκησης

Τμήμα: Δημόσιας
Διοίκησης

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ:

Δίκαιο, Τεχνολογία και Οικονομία

ΟΙ ΤΡΟΠΟΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ‘ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙΙ’ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ :

ΓΙΑΝΝΑΡΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΟΥΚΙΟΥ

ΕΤΟΣ: 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την καθηγήτριά μου Χρυσούλα Μουκίου για την ανάθεση της εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας, για τις πολύτιμες συμβουλές, καθώς και για τη συνεχή παρακολούθηση και καθοδήγηση που μου έδειξε κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας εργασίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω, στην οικογένεια μου και στους φίλους μου, για τις πολύτιμες συμβουλές αλλά και για την ηθική και υλική υποστήριξη κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1° ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1.1. Διαπολιτισμικότητα και διεθνικότητα.....	7
1.2 Διαπολιτισμικότητα και η ιδιότητα του πολίτη.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3° ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ	
ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ).....	17
3.1 Ορισμός και αρμοδιότητες της ΕΕΔΑ.....	17
3.2 Σύνθεση της ΕΕΔΑ.....	18
3.3 Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.....	23
3.3.1 Διαδικασίες καθορισμού καθεστώτος πρόσφυγα.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°: ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5° Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ.....29

5.1 Ορισμός και επανεξέταση του κανονισμού του Δουβλίνο.....29

5.2 ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙΙ.....38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....43

6.1 Επιπτώσεις μεταναστευτικού ζητήματος.....43

6.2 Αντιμετώπιση της εισόδου μεταναστών στην Ελλάδα.....51

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....54

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....56

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει μια καθοριστική στιγμή όσον αφορά το μεταναστευτικό. Έχει καθορίσει ένα σύνολο βασικών κατευθυντήριων γραμμών που πρέπει να διέπουν όλες τις προσπάθειες για την επίλυση της σημερινής προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης που αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Η Ύπατη Αρμοστεία αναφέρει ότι η μεγαλύτερη εισροή προσφύγων στην Ευρώπη εδώ και δεκαετίες απαιτεί μια μαζική κοινή προσπάθεια και να σταματήσει η αποσπασματική προσέγγιση που έχει οδηγήσει την Ευρώπη συνολικά να αποτύχει στο να βρει μια αποτελεσματική κοινή λύση. Καμία χώρα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την μεταναστευτική κρίση μόνη της, και καμία χώρα δεν μπορεί να αρνηθεί να αναλάβει το ρόλο της.

Με βάση τις μετρήσεις περισσότεροι από 300.000 άνθρωποι έχουν διακινδυνεύσει τις ζωές τους να διασχίσουν τη Μεσόγειο Θάλασσα μέσα στο 2015. Πάνω από 2.600 δεν κατάφεραν να επιβιώσουν από το επικίνδυνο πέρασμα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει πλέον άλλη επιλογή από το να κινητοποιηθεί πλήρως γύρω από αυτή την κρίση του μεταναστευτικού ζητήματος. Ο μόνος τρόπος για να λυθεί αυτό το πρόβλημα είναι η Ένωση και όλα τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μια κοινή στρατηγική, που βασίζεται στην ευθύνη, την αλληλεγγύη και την εμπιστοσύνη και να σεβαστούν το διεθνές δίκαιο και τις υποχρεώσεις καθώς ακόμη και εκείνοι που καταφέρνουν να φτάσουν στις ακτές και τα σύνορα της Ευρώπης αντιμετωπίζουν φοβερούς κινδύνους.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται ο κανονισμός του Δουβλίνου και οι τροποποιήσεις που έχουν γίνει ώστε να αντιμετωπιστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το ζήτημα της μετανάστευσης που αντιμετωπίζουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα τελευταία χρόνια. Ο κανονισμός του Δουβλίνου θεσπίζει την αρχή ότι ένα μόνο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου. Με άλλα λόγια, αυτό σημαίνει ότι η πρώτη γης στην οποία ένας μετανάστης εισέρχεται, αυτή η γη μόνο, είναι υπεύθυνη να προσφέρει άσυλο, το οποίο θα κάνει τον μετανάστη νόμιμο κάτοικο αυτής της χώρας. Αν ένας μετανάστης καταφέρει να ταξιδέψει σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, τότε αυτό το κράτος είναι υποχρεωμένο να στείλει τον μετανάστη πίσω στη χώρα που καταχωρήθηκε για πρώτη φορά. Ο κανονισμός αυτός έχει πολλές συνέπειες για τους μετανάστες και τις χώρες υποδοχής.

Για την καλύτερη κατανόηση του ζητήματος η εργασία ξεκινάει αναλύοντας το μεταναστευτικό φαινόμενο, την διαπολιτισμικότητα, την διεθνικότητα και την ιδιότητα του πολίτη. Συνεχίζει με την αναφορά στην Ελληνική ιθαγένεια και εισάγει την έννοια της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μέσα από την οποία καταγράφονται ορισμένες παρατηρήσεις σε σχέση με το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και τις διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Στην πορεία ορίζει τον κανονισμό του Δουβλίνου, καταγράφοντας τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει και εστιάζει στο Δουβλίνο 3. Κλείνοντας αναλύονται οι επιπτώσεις του μεταναστευτικού ζητήματος και παραθέτονται ορισμένοι τρόποι αντιμετώπισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1° ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη εποχή, το φαινόμενο της μετανάστευσης έχει λάβει σημαντικές διαστάσεις και συνεπαγόμενο αυτού είναι η δημιουργία νέων θεωριών όπως η πολυπολιτισμικότητα, διαπολιτισμικότητα, η διεθνικότητα, η ιδιότητα του πολίτη, η επισφάλεια καθώς και άλλες που σχετίζονται άμεσα με τη μετανάστευση και την ιθαγένεια.

Στόχος μας είναι να μετατοπίσουμε τον προβληματισμό από στατικές και εθνοκεντρικές προσεγγίσεις της μετανάστευσης, που την κατασκευάζουν ως «πρόβλημα» για τις χώρες υποδοχής, αποστολής ή μετάβασης προς μια δυναμική θεώρηση που αναγνωρίζει αφενός τις διαφορετικές κλίμακες και εμπειρίες των μορφών κινητικότητας, και αφετέρου τον σημαντικό ρόλο των μεταναστευτικών ρευμάτων ως παράγοντα κοινωνικό - πολιτισμικών αλλαγών.

1.1. Διαπολιτισμικότητα και διεθνικότητα

Η διεθνικότητα ως θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση εστιάζει στην κατανόηση των σύγχρονων διεργασιών της κινητικότητας, μιας δομικής συνθήκης της ζωής τον 21^ο αιώνα, η οποία παράγει πολλαπλά αποτελέσματα, ικανά να παρακάμψουν ή να υπερβούν πάντως

σίγουρα να αμφισβητήσουν την κυριαρχία και την επάρκεια του έθνους – κράτους (Castles, 2000).

Η μελέτη της διαεθνικότητας και της διαπολιτισμικότητας έχει ήδη διανύσει μια σημαντική διαδρομή στις κοινωνικές επιστήμες, ξεκινώντας από τις πρωτοπόρες έρευνες για τη μετανάστευση τη δεκαετία του 1990. Θεμελιώδης σε αυτή την προσέγγιση είναι η αναγνώριση ότι οι «οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικό - πολιτισμικές διεργασίες προσδιορίζονται από την εμπλοκή περισσοτέρων του ενός εθνών - κρατών, και χαρακτηρίζονται από τη διαρκή διάβαση των συνόρων» (Eisenberg, 2009).

Η μελέτη της μετανάστευσης προσφέρει ένα προνομιακό σημείο από το οποίο μπορούμε να στοχαστούμε και να κατανοήσουμε τις διαεθνικές διεργασίες, όπως και τους περιορισμούς του έθνους - κράτους ως πολιτικής και διοικητικής μονάδας και μεθοδολογικής οπτικής. «Η ανάλυση της διαεθνικής μετανάστευσης, της διασποράς και της ιδιότητας του πολίτη σαν κάτι πιο ρευστό και διαεθνικό είναι “κεντρικής σημασίας για τις κριτικές των δυσκίνητων και στατικών κατηγοριών του έθνους, της εθνότητας, της κοινότητας και του κράτους, οι οποίες είναι παρούσες σε μεγάλο μέρος των κοινωνικών επιστημών”, καθώς και της πολιτικής θεωρίας», υπογράμμισε ο John Urry (Eisenberg, 2009).

Παράλληλα με την έμφαση που δίνει σε πτυχές της μετανάστευσης που αφορούν την εμπρόθετη δράση όπως οι επιθυμίες, οι θεσμικές αλλαγές όπως και οι πρακτικές επιβίωσης των μεταναστριών και των μεταναστών, η διαεθνικότητα μας επιτρέπει να μελετάμε και την ενίσχυση των συνόρων και των θεσμών περιορισμού και ελέγχου σε υπερεθνικό επίπεδο. Η διαεθνικότητα δηλαδή προσεγγίζει τη μετανάστευση τόσο από τη σκοπιά του δρώντος όσο και των θεσμών (Castles, 2000).

Σαφώς, από θεσμική άποψη, η σημασία των εθνών - κρατών στη ρύθμιση της κινητικότητας, της εργασίας και της ιδιότητας του πολίτη δεν έχει μειωθεί παρά το γεγονός ότι η κρατική δικαιοδοσία πάνω στα εδάφη

και τους πληθυσμούς έχει, σε κάποιο βαθμό, περιοριστεί εξαιτίας του προεξάρχοντος ρόλου υπερεθνικών θεσμών όπως αυτών που έχει εγκαθιδρύσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ούτε έχει μειωθεί επίσης η συμβολική και πολιτική σημασία των εθνικών ταυτοτήτων και της δυτικής πολιτισμικής υπεροχής, όπως καταδεικνύουν η αναβίωση ποικίλων εθνικισμών και η εδραίωση νέων πολιτισμικών και θρησκευτικών μορφών ρατσισμού ανά την Ευρώπη.

Την ίδια στιγμή, από την οπτική γωνία των δρώντων, ανεπίσημες πρακτικές κινητικότητας και εγκατάστασης, που συνδέονται με την παραγωγή εκτεταμένων διαεθνικών κοινωνικών δικτύων καθώς και νέων κινητοποιήσεων για τη διεκδίκηση δικαιωμάτων υπογραμμίζουν τα πραγματικά όρια των τυπικών δικαιωμάτων, που είναι περιοριστικά και λειτουργούν στη βάση του αποκλεισμού (Meer, 2010).

Η καταφανής ανεπάρκεια των σημερινών μεταναστευτικών πολιτικών, οι οποίες συνήθως οργανώνονται γύρω από την έννοια της προστασίας του έθνους - κράτους από την «απειλή» της μετανάστευσης -, μας καλεί να στοχαστούμε εκ βάθρων την πολιτική συμμετοχή με πιο ανοιχτές, πλουραλιστικές και ευέλικτες μορφές ένταξης και συμμετοχής (Bader, 2005).

Το μεταναστευτικό δυναμικό συγκροτείται ως δρώντες μέσα από την κινητικότητα, τον εκτοπισμό, τη μετατόπιση και τη μετεγκατάσταση. Προφανώς, οι διαεθνικοί τρόποι ζωής εμπεριέχουν τόσο την αίσθηση της ενδυνάμωσης όσο και την εμπειρία του εκτοπισμού, της ανασφάλειας, ακόμα και του αποκλεισμού και της δίωξης (Castles, 2000). Η εμπειρία και οι συνθήκες της μετανάστευσης και της γεωγραφικής (και κοινωνικής) κινητικότητας δεν είναι ίδιες για όλους/ες ούτε πανομοιότυπες σε όλες τις χώρες προορισμού. Πράγματι, όπως αναπτύσσεται λεπτομερώς στις μελέτες της μετανάστευσης που εμπεριέχουν την έμφυλη οπτική, σημαντικές αλληλοτεμνόμενες διαφορές φύλου, εθνικότητας, φυλής, χρώματος, θρησκείας, ηλικίας και κοινωνικοοικονομικών πόρων επηρεάζουν τις μεταναστευτικές διαδρομές διαφορετικών κοινωνικών

υποκειμένων, παράλληλα με τις διαφοροποιούμενες εθνικές πολιτικές και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, καθιστώντας έτσι μεθοδολογικά και πολιτικά αναγκαίο τον εμπλουτισμό της έννοιας των διαπολιτισμικών τρόπων ζωής (Emerson, 2011).

Αναπόφευκτα, η μετανάστευση δομεί την Ευρώπη, όπως και τα ξεχωριστά έθνη - κράτη, ως έναν ανοιχτό, πλουραλιστικό, υβριδικό και πυκνό διαεθνικό κοινωνικό χώρο, ο οποίος αναδεικνύει τις διαφορετικές εντάσεις και ροπές που ενυπάρχουν στα έθνη - κράτη και διαπερνούν τα ίδια και τις σχέσεις τους. Είναι λοιπόν αναγκαίο από τις στατικές, εθνοκεντρικές αναπαραστάσεις της μετανάστευσης ως «προβλήματος» που ταλαιπωρεί τις κοινωνίες υποδοχής, αποστολής ή μετάβασης να μεταβούμε σε μια δυναμική κατανόησή της ως κοινωνικό - πολιτισμικής αλλαγής, η οποία παράγεται από τις συνεχείς κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές, γλωσσικές, προσωπικές και συλλογικές αλληλεπιδράσεις, σε πολλαπλές κλίμακες και σύνορα (Castles, 2000).

Η προσκόλληση στην οπτική του έθνους - κράτους παραμένει περιοριστική και αναποτελεσματική, τόσο από την άποψη της κοινωνικής έρευνας όσο και της παραγωγής πολιτικής. Η οπτική του έθνους - κράτους δεν αρκεί για να περιγράψει τη δυναμική των αλλαγών που πυροδοτεί η μετανάστευση: θα είναι πάντα «ένα βήμα πίσω» - προσπαθώντας να περιλάβει και να ελέγξει ό,τι είναι σε διαρκή ροή και θα βρίσκεται πάντα σε αμυντική θέση γι' αυτό αναπόφευκτα μολονότι περιστασιακά κυρίαρχη, τελικά θα είναι ανεπιτυχής (Bader, 2005).

1.2. Διαπολιτισμικότητα και η ιδιότητα του πολίτη

Ακολουθώντας τον ορισμό των Isin και Woods, μπορούμε να αντιληφθούμε την ιδιότητα του πολίτη «τόσο ως σύνολο πρακτικών (πολιτισμικών, συμβολικών και οικονομικών) όσο και ως πακέτο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (αστικών, πολιτικών και κοινωνικών)» (Isin & Wood, 1999).

Σε αυτό το πλαίσιο, οι νομικές και κοινωνιολογικές πτυχές της ιδιότητας του πολίτη προσεγγίζονται ως «αμοιβαία συγκροτούμενες», προσδιορίζοντας διαφορετικές μορφές του ανήκειν και της ταυτότητας σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους και κοινωνικούς χώρους. Από έρευνες προκύπτει πως, ενώ στη σύγχρονη Νοτιοανατολική Ευρώπη το νομικό καθεστώς της ιδιότητας του πολίτη συνεχίζει να είναι κυρίως εδαφικά και εθνικά προσδιορισμένο, σε τοπικό επίπεδο αναδύονται νέες, μη οριοθετημένες μορφές του, βασισμένες σε διαεθνικές πολιτισμικές, συμβολικές και οικονομικές πρακτικές (Kelly, 2002).

Όσον αφορά το νομικό καθεστώς της ιδιότητας του πολίτη, η Νοτιοανατολική Ευρώπη μοιάζει να ακολουθεί σταδιακά τις γενικότερες τάσεις της μεταπολεμικής Ευρώπης προς την «αποεθνικοποίηση» και τη διεύρυνση των μεταεθνικών δικαιωμάτων με την εισαγωγή του *jus solis*, τη διπλή υπηκοότητα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων. Αυτές οι αλλαγές επιδρούν με τρόπο άμεσο στις έμφυλες σχέσεις. Την ίδια στιγμή ωστόσο, η Νοτιοανατολική Ευρώπη ως ένα από τα βασικά σημεία εισόδου παράνομων μεταναστών/τριών στην περιοχή Σένγκεν συνιστά τον παραδειγματικό τόπο για τον έλεγχο της μετανάστευσης και την υλοποίηση του ευρωπαϊκού συνοριακού καθεστώτος (Calhoun, 1994). Παραδόξως, η συμπερίληψη των μεταναστών/τριών στο πολιτικό σώμα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης δεν πραγματοποιείται μέσα από μεταεθνικά δικαιώματα που σχετίζονται με το νομικό καθεστώς της ιδιότητας του πολίτη αλλά μέσα από ανεπίσημους μηχανισμούς παρανομίας και εγγύησης προσωρινών δικαιωμάτων με *ad hoc* κανονιστικές διαδικασίες. Με άλλα λόγια, αυτό που συνιστά την κανονιστική αρχή των μεταναστευτικών πολιτικών είναι πιο πολύ η προσωρινή και υπό όρους συμπερίληψη των μεταναστών/τριών παρά ο ολοκληρωτικός αποκλεισμός τους (Eisenberg, 2009).

Η ιδιότητα του πολίτη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη σχετίζεται με μια ευρεία γκάμα κοινωνικών πρακτικών και νομικών καθεστώτων, που περιλαμβάνουν την εγγύηση προσωρινών και *ad hoc* δικαιωμάτων σε κάποιους μετανάστες και μετανάστριες αλλά και την ανοχή κάποιων

απολύτως «παράνομων» μεταναστών (Calhoun, 1994). Πρόσφυγες, μετανάστες με άδεια παραμονής, αιτούντες άσυλο ή μετανάστες χωρίς χαρτιά, όλες αυτές οι κατηγορίες συνιστούν υποκείμενα που μπορεί επιλεκτικά να περιλαμβάνονται στην εθνική κοινότητα και να αποκτούν συγκεκριμένα δικαιώματα μόνο σε προσωρινή βάση. Οι κατηγορίες αυτές δεν είναι ούτε παγιωμένες ούτε μόνιμες.

Οι μεταναστευτικές ζωές στη Νοτιοανατολική Ευρώπη χαρακτηρίζονται κυρίως από αλλαγές και μετατοπίσεις από την παρανομία στη νομιμότητα, από την αναζήτηση ασύλου στην οικονομική μετανάστευση, από την άδεια παραμονής στην «έλλειψη χαρτιών», και αντιστρόφως. Αυτές οι μεταβολές κυριαρχούν πάντοτε στην εγγύηση των τυπικών δικαιωμάτων, κάνοντας τη νομιμότητα μια προσωρινή συνθήκη που εξαρτάται ολοκληρωτικά από απρόβλεπτες και αδιάκοπες αλλαγές πολιτικών μέτρων, διοικητικών διαδικασιών, κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών και προσωπικών διαδρομών. Με αυτή την έννοια, οι τυπικές πρακτικές που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη διαπλέκονται με την επισφαλή εργασία και τις συνθήκες διαβίωσης.

Όπως υποστηρίζει ο De Genova, η παρανομία γίνεται ένας θετικός πειθαρχικός μηχανισμός που κανονικοποιεί τις μεταναστευτικές ζωές ως κατώτερες και ανάξιες μιας πιο σταθερής, διαρκούς και μόνιμης αναγνώρισης δικαιωμάτων. Η «απελασιμότητα» θέτει τελικά υπό αίρεση όλα τα δικαιώματα που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη ως προσωρινά και επισφαλή, τοποθετώντας ανένα τους μετανάστες/ τριες στον ενδιάμεσο τόπο της επισφάλειας (Bouchard, 2011).

Κάθε “νομιμοποίηση” έχει έναν εγγενώς προσωρινό και αυστηρώς μερικό χαρακτήρα, ο οποίος δεν εξαλείφει ποτέ το πεδίο της “παρανομίας”, αλλά μάλλον, σε συντονισμό με τη συσσώρευση τεράστιων ποσοτήτων δεδομένων για επεξεργασία από τις αρχές, απλώς εξειδικεύει και ανασυγκροτεί αυτό το πεδίο του εξοβελιστέου, που θα παραμείνει χωρίς χαρτιά, μαζί με όλες τις παρεπόμενες “παράνομες” αφίξεις». Η υλοποίηση ποικίλων πολιτικών που αφορούν τη ρύθμιση της ζωής των

μεταναστών/τριών (πολιτικές που γενικά αντιστοιχούν σε πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες και ρυθμίσεις που αφορούν τους πρόσφυγες και το άσυλο, τη νόμιμη και την παράνομη μετανάστευση καθώς και την ιδιότητα του πολίτη) παράγουν την επισφάλεια ως κυρίαρχη συνθήκη στην καθημερινότητα των μεταναστών (Kelly, 2002).

Συγκεκριμένο, προσωρινό, υπό όρους, αβέβαιο νομικό καθεστώς, ή ακόμα και η απουσία νομικού καθεστώτος, διέπει τη μετάβαση από τον τόπο προέλευσης στον τόπο προορισμού μέσα σε ένα συνεχές τοπίο ανασφάλειας και παρανομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Με βάση την οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2003 για τη σύσταση ενιαίου καθεστώτος για τους υπηκόους χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, η παρούσα οδηγία επιτυγχάνει την προσέγγιση των νομοθεσιών των χωρών της ΕΕ και εξασφαλίζει δίκαιη μεταχείριση σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια. Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να εφαρμόσουν την οδηγία τηρώντας την αρχή της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Για να θεωρηθεί επί μακρόν διαμένον, ο υπήκοος χώρας εκτός της ΕΕ πρέπει να παράσχει αποδεικτικό στοιχείο ότι διαθέτει για αυτόν και την οικογένειά του σταθερούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρησή του, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής της οικείας χώρας της ΕΕ και την ασφάλιση ασθενείας.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να αρνούνται τη χορήγηση του καθεστώτος για λόγους δημόσιας τάξης ή ασφάλειας. Ο επί μακρόν διαμένων λαμβάνει μόνιμη άδεια παραμονής, για όλες τις χώρες της ΕΕ, η οποία ισχύει για τουλάχιστον πέντε έτη και είναι αυτόματα ανανεώσιμη. Ο ενδιαφερόμενος, αφού αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, έχει δικαίωμα σε ίση μεταχείριση με τους υπηκόους της

χώρας της ΕΕ. Σε αυτό το καθεστώς προστατεύεται ιδιαίτερα από κάθε απόφαση απομάκρυνσής του. Επιπλέον μπορεί να ασκεί δικαίωμα διαμονής σε άλλη χώρα της ΕΕ από αυτή που του χορήγησε το καθεστώς διαμονής, για χρονικό διάστημα ανώτερο των τριών μηνών (Official Journal of the European Union, 2013).

Όσον αφορά την ελληνική ιθαγένεια η μεγαλύτερη ανακατάταξη στον νέο κώδικα του 2004 επήλθε με τον πρόσφατο νόμο 3838/2010 σχετικά με «τις σύγχρονες διατάξεις για την ελληνική ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες διατάξεις», όπου ο σύγχρονος νομοθέτης διευρύνοντας την αρχή του εδάφους και προσαρμοζόμενος με τη πραγματικότητα της ύπαρξης πολλών μεταναστών που νόμιμα διαμένουν επί πολλά χρόνια στη χώρα μας, θέλησε να διευθετήσει το ζήτημα της ιθαγένειας πολλών από αυτούς, υιοθετώντας για το σκοπό αυτό νέες ρυθμίσεις ιδίως για τη 2η γενιά μεταναστών. Κάτι που μέχρι πρόσφατα φαινόταν αδιανόητο (Παπαθωμάς & Βρέλλη – Βροντάκη, 2010).

Πράγματι, οι ανατροπές που ο νόμος 3838/2010 επέφερε στους τρόπους κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας είναι ριζικές και στηρίχθηκαν στην ανάγκη να διευθετηθεί όχι μόνο το νομικό καθεστώς των νόμιμα και μόνιμα διαμενόντων στη χώρα μας μεταναστών, αλλά και η προσωπική τους κατάσταση με τη χορήγηση σε πολλούς από αυτούς της ελληνικής ιθαγένειας μέσω της υιοθέτησης ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων.

Με το νόμο 3838/2010 ο σύγχρονος έλληνας νομοθέτης εισήγαγε τολμηρές και ανατρεπτικές με βάση τα μέχρι τότε ισχύοντα ρυθμίσεις στα θέματα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας, ιδίως για τα παιδιά των μεταναστών που νόμιμα και επί μακρόν ζουν στη χώρα μας και που είτε γεννήθηκαν εδώ είτε παρακολούθησαν για ορισμένα χρόνια το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Βασική μέριμνα του νομοθέτη που αποτυπώνεται γλαφυρά στην πολύ καλά δομημένη και λεπτομερή αιτιολογική του ως άνω νόμου έκθεση

είναι η τακτοποίηση εκείνων των παιδιών 2ης γενιάς, των οποίων και οι δύο γονείς (ή μόνον ένας όταν πρόκειται για μονογονεϊκή οικογένεια) μακροχρόνια συμβιώνουν στην ελληνική κοινωνία, ενώ αυτά μεγαλώνουν εδώ γνωρίζοντας την Ελλάδα ως την κύρια ή και μόνη πατρίδα τους (Παπαθωμάς & Βρέλλη – Βροντάκη, 2010).

Με τις νέες ρυθμίσεις που εισήχθησαν στον ΚΕΙ του 2004 με το ν. 3838/2010 θέλησε ο νομοθέτης μας να δώσει στα παιδιά αυτά την ελπίδα πως δεν θα θεωρούνται ξένοι και πως δεν θα υπάρχει πλέον φόβος γι' αυτά να απελαθούν ή να χάσουν τη νομιμότητα της εδώ διαμονής τους με την ενηλικίωσή τους. Εξυπακούεται πως ο νομοθέτης θέτει προϋποθέσεις και περιορισμούς στη διαδικασία για τη χορήγηση στα παιδιά αυτά της ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησής τους στην Ελλάδα ή λόγω φοίτησής τους σε ελληνικά σχολεία (Παπαθωμάς & Βρέλλη – Βροντάκη, 2010).

Από το σημείο αυτό, όμως, μέχρι του σημείου να απαιτείται πως όλοι όσοι γεννήθηκαν στην Ελλάδα όπως ελέχθη από αρκετούς έχουν και το δικαίωμα για κτήση της ελληνικής ιθαγένειας υπάρχει μεγάλη απόσταση και πρέπει να γίνουν κάποιες διευκρινήσεις και επισημάνσεις.

Μπορεί όπως αναφέρθηκε παραπάνω η αρχή της εθνικότητας να εμφανίζεται με την έκφραση της αρχής του αίματος, με βάση την οποία η ιθαγένεια αποκτάται λόγω καταγωγής, δηλαδή από γονείς που έχουν την ιθαγένεια, ανεξάρτητα από τον τόπο στον οποίο γεννιέται το παιδί τους (στην ημεδαπή ή στο εξωτερικό), οπότε θεωρείται πως στο παιδί αυτό μεταδόθηκε η εθνική συνείδηση των γεννητόρων του επειδή ακριβώς ανατρέφεται στη δεδομένη οικογένεια, εντούτοις, η αρχή αυτή στην πραγματικότητα δεν συμπίπτει σε όλες τις περιπτώσεις με την εθνικότητα, και μιλώντας για το ελληνικό δίκαιο ιθαγένειας δεν συμπίπτει πάντα με την ελληνική εθνικότητα.

Η πραγματική έννοια της αρχής του αίματος σημαίνει πως το συγκεκριμένο παιδί γεννήθηκε από έλληνα/ες γονέα/είς, αδιάφορα με ποιόν τρόπο αυτός/οί την είχε/αν αποκτήσει. Σύμφωνα με τη διάταξη του

άρθρου 1 παρ. 1 του ΚΕΙ «Το τέκνο έλληνα ή ελληνίδα αποκτά από τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια». Έτσι, μπορεί οι έλληνες γονείς (που είναι λ.χ. πακιστανοί στην καταγωγή) του συγκεκριμένου παιδιού να είχαν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση, το παιδί τους όμως, ως παιδί ελλήνων πολιτών κατά τη γέννησή του, είναι έλληνας. Συνεπώς, μπορεί μέχρι τις τελευταίες 10ετίες του 20^{ου} αιώνα η αρχή του αίματος να ήταν συνώνυμη με την έννοια της ελληνικής εθνικότητας εξ' ού και η ιδιαίτερη προστασία και αντιμετώπιση από το δίκαιό μας των ομογενών αλλοδαπών εντούτοις, στη σημερινή εποχή των έντονων μεταναστευτικών ρευμάτων προς την Ευρώπη με την έλευση και εγκατάσταση και στην Ελλάδα πολλών αλλοδαπών υπηκόων και την κτήση από ορισμένους από αυτούς (και) της ελληνικής ιθαγένειας, η αρχή του αίματος δεν υποδηλώνει πλέον αμιγώς την ελληνική εθνικότητα, αλλά απλά υποδηλώνει ότι το συγκεκριμένο παιδί γεννήθηκε από γονείς, που κατά τη γέννησή του είχαν την ελληνική ιθαγένεια (ή υπηκοότητα) (Παπαθωμάς & Βρέλλη – Βροντάκη, 2010).

Με βάση τα παραπάνω, η απόφαση του ΣτΕ 350/2011 που έκρινε ότι τα άρθρα 14 και 24 του νόμου 3838/2010 έρχονται σε αντίθεση προς πλειάδα άρθρων του Συντάγματος (1, 4, 21, 25 και 108) εφόσον δεν προβλέπεται από αυτά διαδικασία για τη διαπίστωση από τα διοικητικά όργανα της συνδρομής της ουσιαστικής προϋπόθεσης ύπαρξης γνήσιου δεσμού των αλλοδαπών προς το ελληνικό έθνος και ότι ο έλληνας νομοθέτης «μερίμνησε να διαφυλάξει την εθνική ομοιογένεια του κράτους, μεταξύ των άλλων, και δια της θεσπίσεως δικαίου ιθαγένειας, του οποίου οι ρυθμίσεις εβασίζοντο, κατ' αρχήν, στο σταθερό κριτήριο του «δικαίου του αίματος» δηλαδή την καταγωγή από έλληνες γονείς», παραβλέπει την πραγματική έννοια της αρχής του αίματος, όπως αυτή αναπτύχθηκε πιο πάνω, ενώ συγχέει την έννοια της εθνικότητας με αυτήν της ιθαγένειας.

Αν η ιθαγένεια συνέπιπτε με την εθνικότητα, τότε δεν θα ήταν δυνατόν να γίνεται λόγος για δυνατότητα μεταβολής της ιθαγένειας ενός προσώπου, ενώ τόσο τα άρθρα του ΚΕΙ όσο και εκείνα του ΙδΔΔ του ΑΚ μιλούν για δυνατότητα μεταβολής/απώλειας/ανάκτησης της ελληνικής

ιθαγένειας από ένα πρόσωπο. Άλλωστε και η διάταξη του άρθρου 4 § 3 Σ κάνει λόγο για ιθαγένεια και όχι για εθνικότητα (Παπασιώπη - Πασιά Ζ., 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3° ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

3.1 Ορισμός και αρμοδιότητες της ΕΕΔΑ

Η Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι όργανο της Πολιτείας με συμβουλευτικό χαρακτήρα σε θέματα που σχετίζονται με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα. Λειτουργεί σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων, των Ηνωμένων Εθνών με τον νόμο 2667/1998. Από την αρχή της λειτουργίας της το 2000 εκπροσωπούνται τριάντα ένα ανεξάρτητες αρχές, (πανεπιστήμια, ΜΚΟ, κόμματα και Υπουργεία).

Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η αποτελεσματική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ανθρώπων που ζουν στην Ελλάδα. Πηγή έμπνευσης για την κατάρτιση του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ ήταν οι Αρχές του Παρισιού (Paris Principles) που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) είναι ένας διεθνής οργανισμός παγκόσμιας εμβέλειας μεταξύ των κρατών του κόσμου με σκοπό τη συνεργασία στο Διεθνές Δίκαιο, την ασφάλεια, την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτική ισότητα. Η ΕΕΔΑ ενημερώνει την κοινή γνώμη για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προπαντός καθώς επίσης παρέχει συμβουλές για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για τα δικαιώματα του ανθρώπου (www.nhri.net, ημ/νία πρόσβασης 04/10/15).

Η ΕΕΔΑ από το 2002 είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Ομάδας Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, μαζί με τους ομόλογους εθνικούς οργανισμούς Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Γαλλίας, της Δανίας και της Ιρλανδίας. Από τον Σεπτέμβριο του 2006 η Γαλλία

αντικαταστάθηκε από την Γερμανία. Σε παγκόσμιο επίπεδο η ΕΕΔΑ ανταλλάσει εμπειρίες σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ (Ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (Organization for Security and Co-operation in Europe - OSCE) ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος διακρατικός οργανισμός για την διαφύλαξη της ασφαλείας στον κόσμο.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο η ΕΕΔΑ έχει τις ακόλουθες καθ' ύλη αρμοδιότητες (www.nhri.net, ημ/νία πρόσβασης 04/10/15):

1. Την εξέταση ζητημάτων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου
2. Την υποβολή εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
3. Την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για τη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
4. Την καλλιέργεια του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα μες από το εκπαιδευτικό σύστημα.
5. Τη διατήρηση μόνιμης επικοινωνίας και συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, άλλων χωρών.
6. Τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την οργάνωση του Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.
7. Την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου και τη σχετική γνωμοδότηση προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

3.2 Σύνοψη της ΕΕΔΑ

Η σύνθεση του Προεδρείου της πέμπτης θητείας (05/2015 -05/2018) της ΕΕΔΑ έχει ως εξής (www.nchr.gr, ημ/νία πρόσβασης 10/11/15):

Πρόεδρος: Γεώργιος Σταυρόπουλος, εκπρόσωπος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Α΄ Αντιπρόεδρος: Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, εκπρόσωπος του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)

Β΄ Αντιπρόεδρος: Έλλη Βαρχαλαμά, εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ

Τα μέλη της πέμπτης θητείας (05/2015 -05/2018) της ΕΕΔΑ είναι τα εξής:

1. Η Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων, Γ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής, Αναστασία Χριστοδουλοπούλου

2. Ο εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ, Ιωάννης Παναγόπουλος (τακτικό μέλος)

3. Ο εκπρόσωπος της ΑΔΕΔΥ, Αντώνης Καραβάς (αναπληρώτρια η Ελένη Τζιιώτα)

4. Η εκπρόσωπος του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας, Κατερίνα Καλογερά (αναπληρωτής ο Φοίβος Ιατρέλλης)

5. Ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Μιχάλης Τσαπόγας (αναπληρώτρια η Λυδία-Μαρία Μπολάνη)

6. Η εκπρόσωπος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ομότιμη Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου, Πρόεδρος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αλίκη Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου (αναπληρωματικό μέλος)

7. Ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), Ιωάννης Παπαγεωργίου, Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (αναπληρωματικό μέλος)

8. Η εκπρόσωπος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ), Μαρία Γαβουνέλη, Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών

9. Ο εκπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Ελλήνων Ρομά (ΠΟΣΕΡ), Ελευθέριος Δημητρίου (αναπληρωτής ο Βασίλειος Δημητρίου)

10. Ο εκπρόσωπος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α), Σπυρίδων Απέργης (αναπληρώτρια η Ελένη Σπαθά)

11. Ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, Χαράλαμπος Ναούμης (αναπληρωτής ο Γεώργιος Νίκας)

12. Ο εκπρόσωπος του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος (ΠΑΣΟΚ), Ιωάννης Ιωαννίδης (αναπληρωτής ο Βασίλειος Χρονόπουλος)

13. Ο εκπρόσωπος από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ), Αντώνιος Αντανασιώτης

14. Η εκπρόσωπος από Το Ποτάμι, Αικατερίνη Παπανικολάου (αναπληρώτρια η Ιωάννα Παναγοπούλου)

15. Η εκπρόσωπος από τους Ανεξάρτητους Έλληνες, Δέσποινα Χαλκίδη (αναπληρώτρια η Ευρυδίκη Κουρνέτα)

16. Ο εκπρόσωπος από την Ένωση Κεντρώων, Παναγιώτης Σφαέλος (αναπληρώτρια η Άννα Αρχοντούλη)

17. Ο Συνήγορος του Καταναλωτή, Λευτέρης Ζαγορίτης (αναπληρώτρια η Αθηνά Κοντογιάννη)

18. Η Συνήγορος του Πολίτη, Καλλιόπη Σπανού, Καθηγήτρια Διοικητικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών (αναπληρωτής ο Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνηγόρου του Πολίτη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)

19. Ο εκπρόσωπος της Ανεξάρτητης Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αναστάσιος - Ιωάννης Μεταξάς, Καθηγητής (αναπληρωτής ο Κωνσταντίνος Χριστοδούλου, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών)

20. Η εκπρόσωπος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, Ορσαλία Αλεξίου (αναπληρωτής ο Κωνσταντίνος Αποστολάς)

21. Ο εκπρόσωπος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, Χαράλαμπος Σαββάκης, Καθηγητής Μοριακής Βιολογίας - Μοριακής Γενετικής του Πανεπιστημίου Κρήτης (αναπληρωτής ο Νικόλαος Ανάγνου, Καθηγητής Βιολογίας, Τμήμα Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών)

22. Πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, ορισθέν από τον Πρωθυπουργό, Κωνσταντίνος Δουζίνας, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου και Φιλοσοφίας του Δικαίου, Διευθυντής του Birkbeck College for the Humanities και Αντιπρύτανης του Birkbeck College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου

23. Πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, ορισθέν από τον Πρωθυπουργό, Αθηνά Αθανασίου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου

24α. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Τομέας Προστασίας του Πολίτη, Σοφία Βιδάλη, Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και Αντεγκληματικής Πολιτικής στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (αναπληρωτής ο Αλέξανδρος Σουκούλης, Ταξίαρχος)

24β. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Τομέας Μετανάστευσης, Ελένη Τάκου (αναπληρωτής ο Βασίλης Παπαδόπουλος, Γενικός Γραμματέας)

25. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Εξωτερικών, Μαρία Τελαλιάν (αναπληρωτής ο Ηλίας Καστανάς)

26. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αγόρω - Ελισάβετ Λαζάρου (αναπληρώτρια η Μαρία Ρωσσίδη)

27. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Δημήτριος Χασάπης (αναπληρώτρια η Αικατερίνη Τούρα)

28. Πρόσωπο ορισθέν από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ανδρέας Νεφελούδης (αναπληρώτρια η Αθηνά Διακουμάκου)

29. Πρόσωπο ορισθέν από τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, Ελευθέριος Κρέτσος (αναπληρωτής ο Γεώργιος Φλωρεντής)

30. Πρόσωπο ορισθέν από το Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βασιλική Γεωργιάδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου (αναπληρωτής ο Ανδρέας Κόλλιας, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου)

31. Πρόσωπο ορισθέν από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γεώργιος Γεραπετρίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (αναπληρωτής ο Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής του της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών)

32. Πρόσωπο ορισθέν από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιφιγένεια Καμτσιδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (αναπληρώτρια η Τριανταφυλλιά Παπαδοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης)

33. Πρόσωπο ορισθέν από τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, Βασίλειος Τζούφης (αναπληρωτής ο Χρήστος Κλειώσης)

Από το σύνολο των 62 τακτικών και αναπληρωματικών μελών της ΕΕΔΑ, τα 28 μέλη είναι γυναίκες.

Τα ανωτέρω μέλη της ΕΕΔΑ ορίστηκαν από τους φορείς τους και διορίστηκαν με Απόφαση του Πρωθυπουργού.

3.3 Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Η ΕΕΔΑ εντός του Νοεμβρίου του 2015 ολοκλήρωσε και ανακοίνωσε τις παρατηρήσεις της σε σχέση με την δεύτερη περιοδική έκθεση της Ελλάδας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Όσον αφορά τους μετανάστες που ζητούν άσυλο χωρίς να προσκομούν νομιμοποιητικά έγγραφα, η Επιτροπή επισημαίνει την ανάγκη διασφάλισης της πρόσβασης των αιτούντων διεθνή προστασία σε δίκαιες και εξατομικευμένες διαδικασίες αξιολόγησης, σε προστασία από την επαναπροώθηση χωρίς διάκριση (www.nchr.gr, ημ/νία πρόσβασης 05/11/15).

Όσον αφορά την υποδοχή και κράτηση μεταναστών και αιτούντων άσυλο η επιτροπή αναγνωρίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το συμβαλλόμενο Κράτος σε σχέση με την εξαιρετικά μεγάλη ροή μεταναστών και αιτούντων άσυλο που καταφθάνουν στο έδαφός του και εκτιμά το γεγονός ότι έχουν ληφθεί πολλά μέτρα από το συμβαλλόμενο Κράτος στο θέμα αυτό. Μολονότι η Επιτροπή σημειώνει την πρόσφατη πολιτική απελευθέρωσης προσώπων που κρατούνται για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, ανησυχεί για αναφερθείσες περιπτώσεις προσώπων που κρατούνται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι το Προεδρικό Διάταγμα 116/2012, το οποίο παρατείνει τη διάρκεια της

κράτησης του μεταναστών από 12 σε 18 μήνες, βρίσκεται ακόμα σε ισχύ. Παρόλο που έχουν γίνει ορισμένες βελτιώσεις στις υλικές συνθήκες της κράτησης, η Επιτροπή εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο είναι ακόμα ανεπαρκείς, ιδιαίτερα στις εγκαταστάσεις κράτησης, οι οποίες, όπως έχει αναφερθεί, είναι διαρκώς υπερπλήρεις, με ανθυγιεινές συνθήκες και ανεπαρκή πρόσβαση σε φαγητό και ιατρική περίθαλψη (άρθρα 7, 9 και 10). Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να εξασφαλίσει ότι η κράτηση όλων των παράνομων μεταναστών είναι ευλόγως αναγκαία και ανάλογη και ότι επιβάλλεται για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, καθώς και ότι όλες οι εναλλακτικές της κράτησης λύσεις προβλέπονται από το νόμο και εφαρμόζονται στην πράξη. Πρέπει, κυρίως, να εξασφαλίσει ότι κάθε απόφαση να τεθούν υπό κράτηση οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες βασίζεται στις συγκεκριμένες ατομικές περιστάσεις και λαμβάνει υπόψη τη δυνατότητα προσφυγής σε λιγότερο επεμβατικά μέσα για την επίτευξη του ίδιου σκοπού. Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει, επίσης, να εντείνει τις προσπάθειές του, ώστε να εξασφαλίσει, σε συνεργασία με τους περιφερειακούς και τους διεθνείς εταίρους του, αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης σε όλα τα κέντρα υποδοχής και κράτησης μεταναστών και αιτούντων άσυλο, παρέχοντας επαρκείς υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, φαγητό, συνθήκες υγιεινής και πρόσβαση σε μέσα μεταφοράς. Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει, επίσης, να εξασφαλίσει την καταλληλότητα των συνθηκών στα νέα κέντρα υποδοχής ("hot spots") (www.nchr.gr, ημ/νία πρόσβασης 05/11/15).

3.3.1 Διαδικασίες καθορισμού καθεστώτος πρόσφυγα

Παρακάτω παραθέτονται οι κανονισμοί που έχει θεσπίσει η Η Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) όσων αφορά τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα:

1. Μολονότι η Επιτροπή χαιρετίζει τη μεταρρύθμιση του συστήματος ασύλου και την ίδρυση της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής

Προσφυγών και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής (ΥΠΥ), ανησυχεί για τον ανεπαρκή αριθμό ΥΠΥ, την έλλειψη προσωπικού στην Υπηρεσία Ασύλου, την έλλειψη διερμηνέων και την ανεπάρκεια υπηρεσιών νομικής βοήθειας για τους αιτούντες άσυλο. Η Επιτροπή ανησυχεί για την αναφερθείσα έλλειψη θεσμικής ανεξαρτησίας της Επιτροπής Προσφυγών και την έλλειψη ανασταλτικού αποτελέσματος των προσφυγών κατά των αποφάσεων απέλασης της Επιτροπής Προσφυγών (άρθρα 6, 7 και 13).

2. Έν συνεχεία, το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να εξασφαλίσει ότι όλα τα άτομα που αιτούνται διεθνή προστασία έχουν πρόσβαση σε μία δίκαιη και πλήρη διαδικασία υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα, αλλά και σε συνήγορο και διερμηνέα από την αρχή της διαδικασίας. Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει, επίσης, να εξασφαλίσει ότι σε όλες τις περιπτώσεις επαναπροώθησης, οι προσφυγές στα δικαστήρια έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

3. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την προηγούμενη ανησυχία της (CCPR/CO/83/GRC, παρ. 17) σχετικά με την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων που αιτούνται άσυλο ή διαμένουν παράνομα στο συμβαλλόμενο Κράτος. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή, εκφράζει την ανησυχία της για (α) τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το συμβαλλόμενο Κράτος στην ανάθεση κηδεμονίας, (β) τις ακατάλληλες συνθήκες των εγκαταστάσεων κράτησης όπου κρατούνται οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και την τοποθέτησή τους σε εγκαταστάσεις κράτησης μαζί με ενήλικες και (γ) τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το συμβαλλόμενο Κράτος κατά τον καθορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων.

4. Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να εξασφαλίσει ότι η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού λαμβάνεται δεόντως υπόψη σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν ασυνόδευτα παιδιά, μεταξύ άλλων:

(α) Εξασφαλίζοντας ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που εισέρχονται στη χώρα με παράτυπο τρόπο δεν τίθενται υπό κράτηση ή παραμένουν υπό

κράτηση μόνο ως έσχατο μέσο και για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα,

(β) Δημιουργώντας νέες εγκαταστάσεις υποδοχής και αυξάνοντας τον αριθμό των χώρων κράτησης στις ήδη υφιστάμενες δομές, διασφαλίζοντας παράλληλα κατάλληλες συνθήκες σε αυτές τις εγκαταστάσεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους, συμπεριλαμβανομένου του διαχωρισμού των ασυνόδευτων ανηλίκων από τους ενήλικες,

(γ) Εντείνοντας τις προσπάθειες επανασχεδιασμού της διαδικασίας ανάθεσης κηδεμονίας και διασφαλίζοντας ότι κάθε ασυνόδευτο παιδί έχει νόμιμο κηδεμόνα,

(δ) Εξασφαλίζοντας ότι η διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας βασίζεται σε ασφαλείς και επιστημονικές μεθόδους, λαμβάνοντας υπόψη την ψυχική ευεξία των παιδιών και αποφεύγοντας κάθε κίνδυνο παραβίασης της σωματικής τους ακεραιότητας.

Απέλαση αιτούντων άσυλο και μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα

5. Η Επιτροπή ανησυχεί για τις αναφορές για τη συνεχιζόμενη πρακτική των ανεπίσημων επιστροφών, γνωστών ως «επαναπροωθήσεων» ("*push-backs*") από την Ελλάδα προς την Τουρκία στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα. Η Επιτροπή ανησυχεί ότι αυτές οι ανεπίσημες επιστροφές διεξάγονται χωρίς επαρκείς εγγυήσεις σεβασμού στην αρχή της μη επαναπροώθησης (*principle of non-refoulement*). Η Επιτροπή, επιπλέον, ανησυχεί για τις αναφορές ισχυρισμών κακομεταχείρισης κατά την απέλαση μεταναστών και μέσα στα κέντρα κράτησης (άρθρα 6 και 7).

6. Το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να εξασφαλίσει ότι όλα τα πρόσωπα που αιτούνται διεθνή προστασία έχουν πρόσβαση σε δίκαιες και εξατομικευμένες διαδικασίες αξιολόγησης, σε προστασία από την επαναπροώθηση χωρίς διάκριση και σε έναν ανεξάρτητο μηχανισμό εξουσιοδοτημένο να αναστέλλει αρνητικές αποφάσεις. Το συμβαλλόμενο Κράτος ενθαρρύνεται, σε συνεννόηση με τους διεθνείς και περιφερειακούς

εταίρους του και τα γειτονικά κράτη, να επιτρέπει στους μετανάστες που επιθυμούν να εισέλθουν στο έδαφός του την πρόσβαση σε ασφαλή σημεία εισόδου, όπου θα μπορούν να εξεταστούν οι αιτήσεις ασύλου. Επιπλέον, το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να εξασφαλίσει ότι δεν πραγματοποιούνται ανεπίσημες επιστροφές και οι μετανάστες δεν υπόκεινται σε κακομεταχείριση κατά την απέλαση ή στα προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης. Πρέπει επίσης να διασφαλίσει ότι υποθέσεις εξουτελιστικής μεταχείρισης προσφύγων και μεταναστών μπορούν να καταγγέλλονται αποτελεσματικά και να μεριμνά, για την έγκαιρη και αποτελεσματική διερεύνηση όλων των καταγγελιών παράτυπων επιστροφών και κακομεταχείρισης μεταναστών, την τιμωρία των δραστών, και την παροχή αποζημίωσης στα θύματα (www.nchr.gr, ημ/νία πρόσβασης 05/11/15).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα διακυβερνητικό όργανο στο πλαίσιο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών αρμόδιο για την ενίσχυση της προώθησης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο και για την αντιμετώπιση καταστάσεων που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και κάνει συστάσεις σε αυτά. Έχει τη δυνατότητα να επεξεργάζεται όλα τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καταστάσεις που απαιτούν την προσοχή του όλο το χρόνο και πραγματοποιείται στο Γραφείο του ΟΗΕ στη Γενεύη.

Το Συμβούλιο απαρτίζεται από 47 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντικατέστησε την πρώην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Δημιουργήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 15 Μαρτίου 2006 με το ψήφισμα 60/251 και η πρώτη σύνοδος έγινε μεταξύ 19 και 30 Ιουνίου 2006. Ένα χρόνο αργότερα, το Συμβούλιο υιοθέτησε το πακέτο «οικοδόμησης θεσμών» για να καθοδηγεί τις εργασίες του και να δημιουργήσει διαδικασίες και μηχανισμούς. Μεταξύ αυτών ήταν και ο μηχανισμός της οικουμενικής περιοδικής επανεξέτασης που χρησιμεύει για να αξιολογήσει την κατάσταση

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, της συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία χρησιμεύει ως το Συμβούλιο του «think tank» τον εφοδιασμό της με τεχνογνωσία και συμβουλές σχετικά με θεματικά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την διαδικασία υποβολής παραπόνων η οποία επιτρέπει στα άτομα και τις οργανώσεις να φέρει παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην επεξεργασία του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνεργάζεται επίσης με τις Ειδικές Διαδικασίες των Ηνωμένων Εθνών που δημιουργήθηκε από την πρώτη Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τώρα το έχει αναλάβει το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αποτελούνται από ειδικούς εισηγητές, ειδικούς αντιπροσώπους, ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και ομάδες εργασίας που παρακολουθούν, εξετάζουν, συμβουλεύουν και παραθέτουν δημόσια έκθεση σχετικά με θεματικά ζητήματα ή την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες χώρες (<http://www.ohchr.org>, ημ/νία πρόσβασης 20/10/15).

Η μετανάστευση του ανθρώπου εσωτερικά του κράτους που ζει αλλά και έξω από αυτό ήταν και είναι πάντα ένα ζήτημα που θα απασχολεί τα κράτη. Οι νόμοι που θα πρέπει να εφαρμόζονται και οι χώροι που θα χρειαστούν πρέπει να έχουν μερικώς προβλεφθεί ανάλογα με την εξέλιξη των γεγονότων που αναμένεται να γίνει, ανάλογα με τον αριθμό των μεταναστών πρέπει να προβλεφθούν τα αντίστοιχα κεφάλαια και το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό για την αντιμετώπιση τους. Το ανθρώπινο δυναμικό που θα εργαστεί σε αυτό τον τομέα θα έχει αρμοδιότητες όπως είναι η αστυνόμευση και η μεταφορά των μεταναστών στους χώρους που έχουν διαμορφωθεί για την εγκατάστασή τους, να φροντίσουν για την σίτιση τους και την ιατρική περίθαλψη και να αναθέτουν σε μεταφραστές – συντονιστές την επικοινωνία μαζί τους ώστε να τους μεταφέρουν το νομικό καθεστώς που ισχύει και να τους ενημερώνουν για τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθήσουν. Για όσο καιρό μένουν σε μια χώρα θα πρέπει να μην ζήσουν κατώτερα από το όριο φτώχειας του κάθε κράτους όσων αφορά την διαμονή, την υγεία και την διατροφή.

Σε ότι αφορά την ασφάλειά τους και τις νομικές διευκολύνσεις οι φορείς του κράτους είναι υπεύθυνοι ώστε να τηρούν τους νόμους αλλά και να αντιμετωπίζουν τις καταστάσεις με την μέγιστη ανθρώπινη αλληλεγγύη. Ο εγκλωβισμός χιλιάδων ανθρώπων στην χώρα μας η οποία συνορεύει με χώρες που οι περισσότερες δεν έχουν φιλική αντιμετώπιση δημιουργεί κίνδυνο για την ασφάλεια του κράτους μας και του λαού μας. Η διαχείριση αυτών των ανθρώπων πρέπει να τους διευκολύνει να πάνε στις χώρες που τους δέχονται (UNHCR, 2012).

Με βάση την οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 ορίζονται οι κοινοί κανόνες και οι διαδικασίες για την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στο έδαφος ενός κράτους μέλους της ΕΕ. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι χώρες της ΕΕ πρέπει να διασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών δεν πρόκειται να τους θέσει σε κίνδυνο. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει έγκυρη άδεια διαμονής ή ισοδύναμο έγγραφο από άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, πρέπει να επιστρέψει αμέσως στο εν λόγω κράτος. Για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, ένα κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να παράσχει σε έναν παρανόμως διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας μία αυτόνομη άδεια διαμονής ή το ισοδύναμο δικαίωμα παραμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟ

5.1 Ορισμός και επανεξέταση του κανονισμού του Δουβλίνο

Ο «κανονισμός του Δουβλίνο» προσδιορίζει το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου που υποβάλλεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνήθως αυτό θα είναι το κράτος μέλος μέσω του οποίου ο αιτών άσυλο εισήλθε για πρώτη φορά στην ΕΕ. Οι αριθμοί μετά το όνομα είναι ο επίσημος τρόπος με τον οποίο είναι γραμμένο: έτσι Δουβλίνο II, που σημαίνει Δουβλίνο 2 και Δουβλίνο III σημαίνει Δουβλίνο 3. Ο κανονισμός αντικατέστησε τη Σύμβαση του Δουβλίνου του 1990, και έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι κάθε αίτημα θα εξετάζεται δίκαια από ένα κράτος μέλος, για

να αποτρέψει επαναλαμβανόμενες αιτήσεις, και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα. Συνδέεται με το EURODAC, μια βάση δεδομένων που αποθηκεύει τα δακτυλικά αποτυπώματα των αιτούντων άσυλο που εισέρχονται στην Ευρώπη. Ο κανονισμός επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος που λαμβάνει την αίτηση να αναλάβει και την ευθύνη για την «ανθρωπιστική ρήτρα» που επιτρέπει στα κράτη μέλη να ενώσουν τις οικογένειες υπό ορισμένες συνθήκες. Ο συνήθης κανόνας είναι ότι η αίτηση ασύλου πρέπει να εξετάζεται από την πρώτη χώρα όταν ένα πρόσωπο ζητήσει άσυλο, ή όταν ευρίσκεται νομίμως (π.χ. σε μια θεώρηση), ή έχει γίνει καταγραφή δακτυλικών αποτυπωμάτων τους (σχετικά με το σύστημα που ονομάζεται Eurodac). Πολλοί άνθρωποι μέσα από αυτό το σύστημα έχουν σταλεί πίσω σε μια χώρα που, για διάφορους λόγους, είναι λιγότερο καλό για 'αυτούς από ό, τι ήταν εκείνη που βρίσκονται σήμερα (Thielemann E., Armstrong C., 2013).

Όσον αφορά τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων είναι σε ισχύ ο κανονισμός της ΕΕ με αριθμό 603/20 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 όπου ορίζει το Eurodac, ως μια βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων της ΕΕ για το άσυλο το οποίο λειτουργεί από το 2003. Οι χώρες της ΕΕ έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν αναζήτηση σε αυτό, όταν ένας αιτών άσυλο ή αλλοδαπός βρεθεί παράνομα παρών σε χώρα της ΕΕ. Η βάση δεδομένων του Eurodac περιλαμβάνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προσώπων που δεν θεωρείται ότι έχουν διαπράξει σοβαρή αξιόποινη πράξη ή τρομοκρατικό έγκλημα. Τα δακτυλικά αποτυπώματα θα πρέπει να απαλείφονται αμέσως μόλις οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή απάτριδα αποκτήσουν την ιθαγένεια κράτους μέλους.

Επίσης με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) αριθμός 2252/2004 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2004 η ενσωμάτωση των βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα θα βελτιώσει την ασφάλεια των εγγράφων και την αποτροπή πλαστογράφησης εγγράφων. Από την διαδικασία εξαιρούνται τα παιδιά κάτω από την ηλικία των 12 ετών, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί. Τα βιομετρικά χαρακτηριστικά στα διαβατήρια και τα

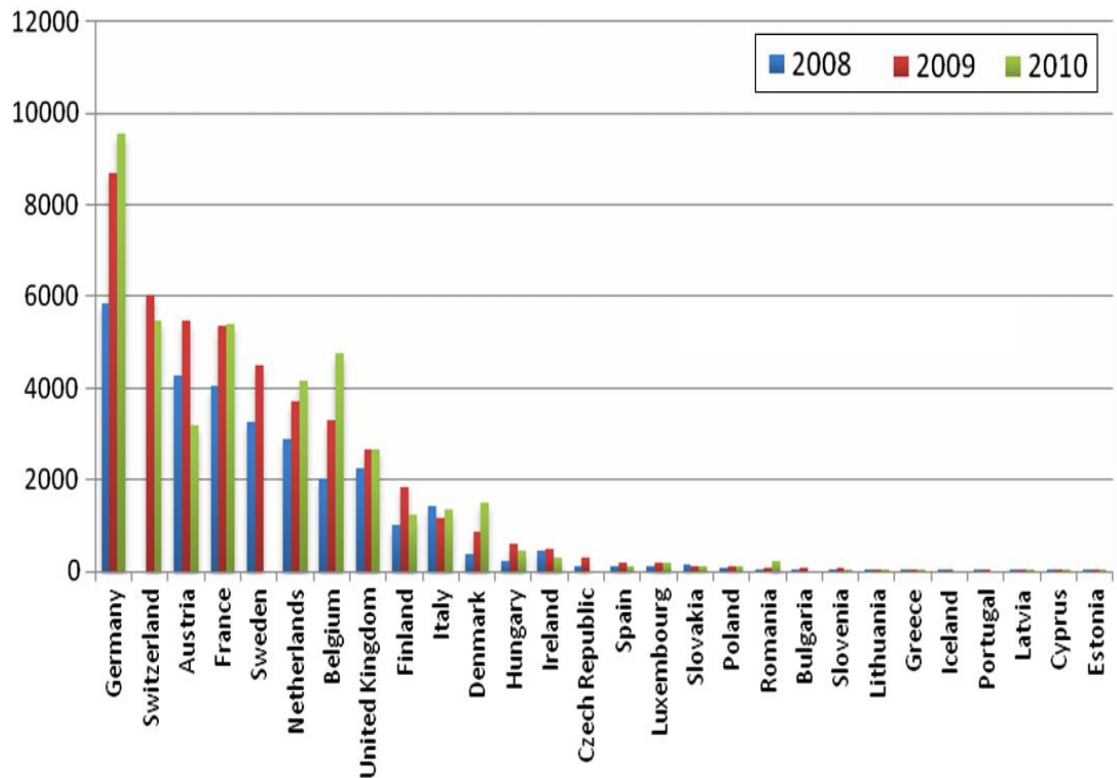
ταξιδιωτικά έγγραφα θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την επαλήθευση της αυθεντικότητας του εγγράφου και της ταυτότητας του κατόχου. Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να ορίσει έναν μόνο φορέα για την εκτύπωση των διαβατηρίων και ταξιδιωτικών εγγράφων (Official Journal of the European Union, 2013).

Μετά από τόσα χρόνια λειτουργίας του συστήματος του Δουβλίνου, η ευθύνη αναλαμβάνεται από το κράτος μέλος αλλά πολύ λίγες φορές πραγματοποιείται. Πολλαπλές απαιτήσεις και ένα ακριβό σύστημα γραφειοκρατίας στέκεται εμπόδιο σε ένα εκκολαπτόμενο ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις τα χαμηλά ποσοστά μεταφοράς είναι το βασικό πρόβλημα για την αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος του Δουβλίνου καθώς λιγότερες από τις μισές συμφωνημένες μεταβιβάσεις πραγματοποιούνται στην πράξη. Το ζήτημα των πολλαπλών αιτήσεων ασύλου παραμένει άλυτο. Κάθε χρόνο από την στιγμή λειτουργίας του EURODAC, το ποσοστό των αιτούντων που φέρεται να έχει ξανακάνει αίτηση στο παρελθόν έχει αυξηθεί.

Με βάση την οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 που αφορά όλες τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται στο έδαφος, περιλαμβανομένων των συνόρων, τα χωρικά ύδατα ή τις ζώνες διέλευσης των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και στην ανάκληση διεθνούς προστασίας, επιτρέπεται στους αιτούντες να παραμείνουν στο κράτος μέλος, αποκλειστικά για το σκοπό της διαδικασίας, μέχρις ότου η αρμόδια αρχή λάβει την απόφασή της. Τα κράτη μέλη επιβάλλουν στους αιτούντες την υποχρέωση να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές με σκοπό την εξακρίβωση της ταυτότητάς τους και των λοιπών στοιχείων. Πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας. Μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως πρώτη χώρα ασύλου για ένα συγκεκριμένο αιτούντα εάν έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από τη χώρα αυτή ή έχει άλλο λόγο επαρκούς προστασίας στην εν λόγω χώρα (Official Journal of the European Union, 2013).

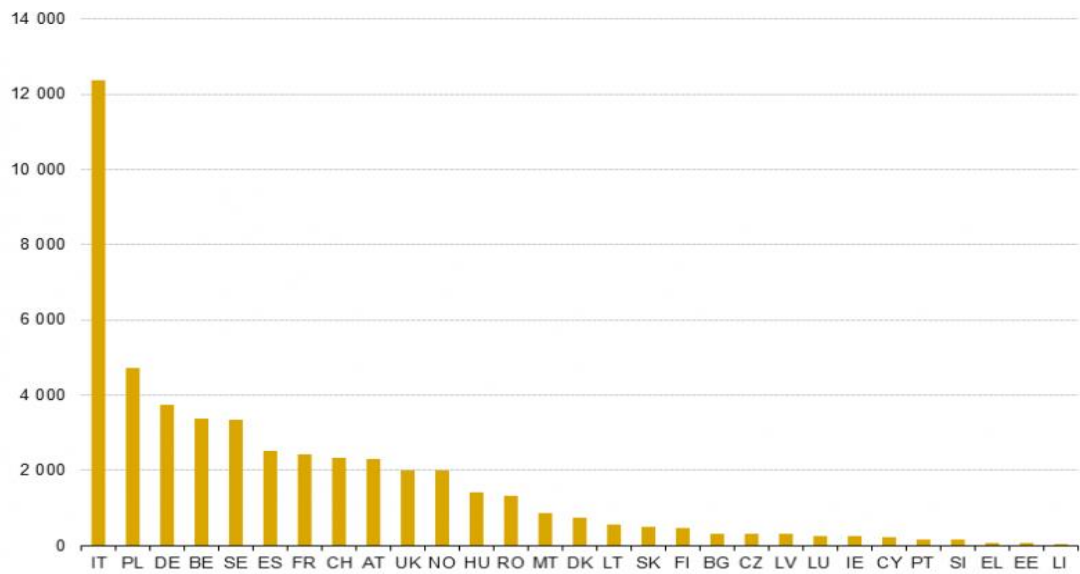
Ένας μακροχρόνιος στόχος της ΕΕ πέρα από το να προωθεί την διακρατική αλληλεγγύη, είναι το σύστημα του Δουβλίνου να μεταθέτει την ευθύνη για την προστασία των προσφύγων προς τα νεότερα κράτη μέλη στις περιφέρειες της Ευρώπης (Νότιες και Ανατολικές). Για το 2005, κάθε κράτος που αποτελεί σύνορο (εκτός από την Εσθονία) ανέφερε περισσότερες εισερχόμενες από ότι εξερχόμενες μεταφορές, και από τα κράτη μέλη που δεν αποτελούν σύνορο μόνο η Αυστρία ανέφερε περισσότερες εισερχόμενες από ότι εξερχόμενες μεταφορές. Το σύστημα του Δουβλίνου έχει σχετικά μικρή επίδραση στις πλουσιότερες χώρες και στο εσωτερικό των κρατών μελών της ΕΕ. Η Γερμανία, για παράδειγμα, είδε μια καθαρή εκροή για τριάντα δύο αιτούντες άσυλου λόγω των μεταφορών που έγιναν με βάση το κανονισμό του Δουβλίνου το 2005. Αντίθετα, η επίδραση στις συνοριακές χώρες που θεωρούνται λιγότερο πλούσιες μπορεί να είναι σημαντική. Το 2005, οι αιτήσεις με βάση τον κανονισμό του Δουβλίνου αύξησαν τον αριθμό υποθέσεων ασύλου της Ουγγαρίας κατά σχεδόν 10%, και της Πολωνίας κατά σχεδόν 20% (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

Όπως καταγράφεται και στα δεδομένα σχετικά με τις αιτήσεις μεταβίβασης στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου, το οποίο αναμφισβήτητα έχει περισσότερα πλεονεκτήματα για τα πλουσιότερα κράτη μέλη από ότι αυτά που έχουν εξωτερικά σύνορα και όπως φαίνεται είναι εξαιρετικά άνιση η κατανομή των ευθυνών. Κοιτάζοντας τον αριθμό των αιτήσεων μεταφοράς που εκδόθηκαν μεταξύ του 2008 και του 2010, μπορούμε να δούμε ότι η Γερμανία, η Γαλλία, η Αυστρία, η Ελβετία είναι μεταξύ των χωρών που ηγούνται σε όρους έκδοσης των αιτήσεων μεταβίβασης στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου (Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Αριθμός των αιτήσεων μεταφοράς που εκδίδεται από τα κράτη μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο του Δουβλίνου (2008-2010), Πηγή: Eurostat

Το 2012 υπήρχαν μεγάλες διαφορές στις εισερχόμενες αιτήσεις μεταξύ των χωρών (Σχήμα 2), με την Ιταλία να λαμβάνει μακράν τις πιο πολλές εισερχόμενες αιτήσεις (12.358). Ακολουθεί η Πολωνία με 4.725 αιτήσεις. Η Γερμανία, το Βέλγιο, η Σουηδία και η Ισπανία κατέγραψαν επίσης υψηλές τιμές στο εύρος των 2.500-4.000 αιτήσεων (Eurostat, 2014).

Excluding NL and IS, for which data for 2012 are not available.

Σχήμα 2. Σύνολο από εισερχόμενες αιτήσεις, από όλα τα κράτη μέλη, το 2012, από την χώρα παραλαβής, Πηγή: Eurostat

Οι ανεπάρκειες και οι αντιφάσεις του συστήματος του Δουβλίνου δεν ήταν αρκετές ώστε να επηρεάσουν τις κυβερνήσεις και τα δημόσια οικονομικά, αλλά συχνά επηρέαζαν αρνητικά ανθρώπινες ζωές. Η εφαρμογή του συστήματος του Δουβλίνου δεσμεύτηκε και εγγυήθηκε στους αιτούντες άσυλο ότι οι αιτήσεις τους θα εξετασθούν από ένα από τα κράτη μέλη. Στην πραγματικότητα, πολύ συχνά, η εφαρμογή του Δουβλίνου σήμαινε ότι οι αιτήσεις άσυλου δεν θα έπρεπε να εξετάζονται επιφανειακά. Κατά τη διάρκεια του προσδιορισμού της ευθύνης και της διαδικασίας για να αποφασιστεί ποιο κράτος μέλος θα πρέπει να αξιολογήσει την αίτηση, οι αιτούντες άσυλο μπορεί να περίμεναν μέχρι και έξι μήνες πριν εξεταστούν οι απαιτήσεις τους (ακόμα και αν όλες οι προθεσμίες τηρούνταν), και η αλληλεπίδραση των κανονισμών με τις πρακτικές των κρατών μελών μπορεί να οδηγούσε στο να μην εξεταστεί ποτέ η αίτηση (Thielemann E., Armstrong C., 2013).

Οι συνθήκες υποδοχής ποικίλλουν επίσης σημαντικά: οι κυβερνήσεις, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και οι ΜΚΟ (Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί)

έχουν προκαλέσει σοβαρές ανησυχίες με ανεπαρκή ή ακόμα και απάνθρωπη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο σε πολλά κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη για όσο προσπαθούν να ολοκληρώσουν τις μεταφορές κρατούν όλο και περισσότερο τους αιτούντες άσυλο χωριστά από τις οικογένειες τους και πρόσφυγες με σοβαρά προβλήματα υγείας λαμβάνουν ανεπαρκή φροντίδα. Η εφαρμογή των κανόνων του Δουβλίνου προκαλεί πρόσθετα, άσκοπη ταλαιπωρία των ήδη ταλαιπωρημένων μεταναστών (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

Αργότερα, το 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει τροποποιήσεις του κανονισμού του Δουβλίνου, δημιουργώντας μια ευκαιρία για επείγουσα μεταρρύθμιση. Για παράδειγμα, ο καθορισμός της χώρας που είναι υπεύθυνη για απαίτηση δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε μεταβιβάσεις προς τα κράτη μέλη που δεν μπορούν να εγγυηθούν τόσο μια πλήρη και δίκαιη ακρόαση των αιτήσεων χορήγησης ασύλου, και να παρέχει συνθήκες υποδοχής ώστε τουλάχιστον να συμμορφώνονται με την οδηγία για την υποδοχή της ΕΕ. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξουσιοδοτηθεί να κινήσει διαδικασία για την αναστολή των μεταφορών αυτών. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα δικαστικής προσφυγής κατά τη μεταφορά, με ανασταλτικό αποτέλεσμα. Ο κανονισμός του Δουβλίνου θα πρέπει να προβλέπει ρητά ότι όλοι οι αιτούντες υπόκεινται στις διαδικασίες του Δουβλίνου, λαμβάνουν τις ίδιες συνθήκες υποδοχής που απαιτούνται για άλλους αιτούντες άσυλο, και ότι η κράτηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως έκτακτο μέτρο, όπου περιοριστικά μέτρα της ελευθερίας έχουν αποτύχει αποδεδειγμένα (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

Η υποστήριξη της οικογένειας μπορεί να ωφελήσει τόσο τους αιτούντες άσυλο όσο και τα κράτη υποδοχής τους, αλλά η σημασία που δίνει ο κανονισμός του Δουβλίνου για τα συμφέροντα των οικογενειών και των παιδιών και των άλλων ευάλωτων ομάδων είναι ανεπαρκής. Ο ορισμός της οικογένειας - επί του παρόντος περιορίζεται στους συζύγους και τα ανήλικα παιδιά και τους γονείς ή κηδεμόνες τους - θα πρέπει να επεκταθεί, και οι πρόσφυγες πρέπει να είναι σε θέση να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε μέλος της οικογένειας που κατέχουν ένα νομικό καθεστώς παραμονής στην ΕΕ. Η

ανθρωπιστική ρήτρα του κανονισμού δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην ένωση των οικογενειών. Θα πρέπει επίσης να επιτρέψει στα κράτη μέλη να εμποδίσουν τη μεταφορά των ευπαθών ατόμων, όπως θύματα βασανιστηρίων, ή άτομα με προβλήματα υγείας που μπορεί να απαιτούν εξειδικευμένη θεραπεία. Ο προσδιορισμός της ευθύνης για τις αιτήσεις των παιδιών και άλλων ευάλωτων ατόμων θα πρέπει να ακολουθήσει μια ξεχωριστή διαδικασία που θα επικεντρώνεται στα συμφέροντά τους και τις ιδιαίτερες ανάγκες που έχουν (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

Οι καταστάσεις σύγχυσης και ασυνέπειας επιδεινώνουν τις επιπτώσεις του συστήματος του Δουβλίνου. Οι μεταγραφές έχουν αυξήσει την πίεση στα εθνικά συστήματα ασύλου, ενώ οι μηχανισμοί για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και της αμοιβαίας υποστήριξης λείπουν. Ο κανονισμός θα πρέπει να απαιτεί ότι όλοι οι αιτούντες άσυλο θα λαμβάνουν πλήρη ενημέρωση σχετικά με το σύστημα και τις επιπτώσεις του, σε μια μορφή που μπορούν να κατανοήσουν. Οι υπάλληλοι θα πρέπει να λαμβάνουν ολοκληρωμένη εκπαίδευση, και πρέπει να συσταθεί εποπτεία για τον καλύτερο μηχανισμό επίλυσης διαφορών (Thielemann E., Armstrong C., 2013).

Το «Πρόγραμμα της Στοκχόλμης», μια σειρά των επικείμενων προτάσεων για την προώθηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, μετά το πρόγραμμα της Χάγης έληγε στο τέλος του 2009, πράγμα που παρέχει την δυνατότητα στο πλαίσιο αυτό να επανεξεταστεί και ο κανονισμός του Δουβλίνου. Καθώς εισέρχεται στη δεύτερη δεκαετία του, το καθεστώς του Δουβλίνου βρίσκεται αντιμέτωπο με μια μεγάλη αλλαγή στην Ευρώπη, με την οποία η ένταξη των επί μακρόν διαμενόντων αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα. Το σύστημα του Δουβλίνου εμποδίζει την ένταξη καθυστερώντας την ουσιαστική εξέταση των αιτημάτων ασύλου, μέσω της δημιουργίας κινήτρων για τους πρόσφυγες να αποφύγουν το σύστημα ασύλου και να ζήσουν τον ξεριζωμό αναγκάζοντάς τους να εξεταστούν τα αιτήματά τους σε κράτη μέλη με τα οποία μπορεί να μην είχαν καμία ειδική σύνδεση. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης θα έπρεπε να περιλαμβάνει την

ευθύνη του συστήματος κατανομής, που θα λειτουργούν με, και όχι εναντίον, ένα κοινό Ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

Ο προσδιορισμός του κράτους ευθύνης θα πρέπει να επικεντρωθεί στις υπάρχουσες συνδέσεις μεταξύ των αιτούντων άσυλο και των κρατών μελών. Η επέκταση των οικογενειακών δεσμών, η παρουσία των κοινοτήτων με ίδια καταγωγή, οι γλωσσικές δεξιότητες και η εξοικείωση με τους πολιτισμούς και τα εκπαιδευτικά συστήματα μπορούν να διευκολύνουν την ένταξη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για τις αιτήσεις ασύλου με βάση αυτά τα κριτήρια ή παρόμοια, ή τις προτιμήσεις των αιτούντων άσυλο. Κάθε προσέγγιση θα ήταν πιθανό να μειώσει μια ανώμαλη μετακίνηση πριν από τον προσδιορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα, καθώς θα διευκόλυne στην ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων (Thielemann E., Armstrong C., 2013).

Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να μοιράζονται δίκαια το κόστος που συνδέεται με το άσυλο, και θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο συνεργασίας για την εκτέλεση των καθηκόντων που μπορούν να μοιραστούν χωρίς να κινδυνεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η συνεργασία αυτή δεν συνεπάγεται μια ενιαία, κεντρική διαδικασία. Για παράδειγμα, συνεντεύξεις και ακροάσεις θα μπορούσαν να γίνουν σε τοπικό επίπεδο, με υπαλλήλους οι οποίοι μεταβαίνουν σε κέντρα που βρίσκονται σε όλη την ΕΕ, ενώ καθήκοντα, όπως ο προγραμματισμός, διαχείριση και αποθήκευση των δεδομένων μπορεί να πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο. Τέλος, οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες θα πρέπει να μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα εντός της ΕΕ για την καλύτερη ενσωμάτωση και να συμβάλλουν με τις δεξιότητές τους, όπου αυτό είναι απαραίτητο, και θα πρέπει να παρέχεται υποστήριξη επανένταξης ώστε να διασφαλίζεται η βιώσιμη επιστροφή των ατόμων των οποίων οι αιτήσεις αποτυγχάνουν, μετά την πλήρη και δίκαιη εξέταση (European Council on Refugees and Exiles, 2008).

5.2 ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙΙ

Σε σύγκριση με το 2013 για το έτος 2014 οι προσφυγικές αιτήσεις που εξετάστηκαν ήταν αυξημένες κατά 54%. Στο τέλος του 2014, είχαν κατατεθεί περίπου 1.448 αιτήσεις σε σύγκριση με τις 946 για το 2013. Επιπλέον, περίπου 250 νέες αιτήσεις επικουρικής προστασίας ελήφθησαν το 2014. Ο αριθμός των υποθέσεων ασύλου σε επεξεργασία αυξήθηκε κατά περίπου 16% με περίπου 1.060 υποθέσεις που ολοκληρώθηκαν το 2014 (Office of the Refugee Applications Commissioner, 2014).

Από την 1η Ιανουαρίου 2014, νέο νομικό καθεστώς άρχισε να ισχύει όσον αφορά την κατανομή της ευθύνης για την εξέταση των αιτήσεων χορήγησης ασύλου από τα πρόσωπα που έχουν εισέλθει στη χώρα από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κανονισμός της ΕΕ με αριθμό 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26^{ης} του Ιουνίου, 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, είναι ο κανονισμός 'Δουβλίνο ΙΙΙ'. Ο κανονισμός του Δουβλίνου ΙΙΙ εφαρμόζεται σε 32 χώρες, οι οποίες περιλαμβάνουν τα κράτη μέλη της ΕΕ, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, το Λιχτενστάιν και την Ελβετία, οι αποκαλούμενες χώρες του Δουβλίνου. Όταν κάποιος κάνει αίτηση για να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας, η υπόθεσή του μπορεί να εξεταστεί στο πλαίσιο του κανονισμού του Δουβλίνου ΙΙΙ (Official Journal of the European Union, 2013).

Μαθαίνοντας από τα προβλήματα που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του κανονισμού του Δουβλίνου 2, με τον οποίο όλοι οι δικηγόροι που ασχολήθηκαν με ζητήματα ασύλου γνωρίζουν καλά, ο νέος κανονισμός εισάγει μια σειρά από νέες διατάξεις που μπορούν να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο κατά τον οποίο θα διαχειρίζονται οι υποθέσεις τρίτων χωρών (Διεθνής Αμνηστία, 2010).

Μεταξύ των σημαντικότερων διαδικαστικών αλλαγών είναι ότι σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει να υπάρξει μια αποτελεσματική αντιμετώπιση κατά τη μεταφορά τόσο λόγω των συνθηκών που επικρατούν στη χώρα επιστροφής, αλλά και με βάση την κατανομή των ευθυνών και την απαίτηση από τις αρχές να ενημερώνουν τον αιτούντα άσυλο για τις συνέπειες της μετακίνησης μεταξύ των κρατών μελών και θα δίνουν μια ευκαιρία για να υποβάλουν πληροφορίες σχετικά με την παρουσία των μελών της οικογένειας και των συγγενικών προσώπων. Η κράτηση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος διαφυγής, και όχι απλά και μόνο επειδή ένα άτομο είναι στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου, και υπό την επίβλεψη των αρχών. Οι μεταφορές με συνοδεία πρέπει να γίνονται με τρόπο ανώδυνο που θα αντανάκλα την ανάγκη σεβασμού της αξιοπρέπειας του ατόμου. Στο παρελθόν σχετικές ιατρικές γνωματεύσεις έχουν δείξει ότι ο υποψήφιος επιστροφής έχει υποστεί βασανιστήρια, σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βία, και το κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εξασφαλίσει την εξάλειψη αυτών των αποτρόπαιων πράξεων εις βάρος των μεταναστών (Official Journal of the European Union, 2013).

Όσον αφορά τα παιδιά, μπορούν να υπαχθούν σε διαδικασία επεξεργασίας από τρίτη χώρα μόνο εάν ένα κράτος μέλος έχει λάβει υπόψη όλες τις δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας, την ευημερία και την κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και τις απόψεις τους. Για τα μέλη της ίδιας οικογένειας πρέπει οι αιτήσεις ασύλου τους να επεξεργάζονται από το ίδιο κράτος μέλος εάν αυτό είναι εφικτό. Όταν ένα πρόσωπο εξαρτάται από τη βοήθεια ενός ατόμου που διαμένει νόμιμα σε μια χώρα (παιδί, αδελφό ή γονέα), αυτή η χώρα θα είναι υπεύθυνη και για αυτόν (Διεθνής Αμνηστία, 2010).

Όπως έχει καταγραφεί και στην οδηγία 2003/86/EK του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 που αποσκοπεί στη θέσπιση κοινών κανόνων σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, ώστε να μπορούν τα μέλη των οικογενειών υπηκόων τρίτων χωρών που κατοικούν νόμιμα στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να ενώνονται στη χώρα της ΕΕ όπου κατοικούν οι εν λόγω υπήκοοι, δικαίωμα σε οικογενειακή επανένωση

έχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι άδειας διαμονής τουλάχιστον ενός έτους σε μια από τις χώρες της ΕΕ. Την οικογενειακή επανένωση δικαιούνται ο/η σύζυγος του αιτούντος και τα ανήλικα τέκνα. Μετά από 5 χρόνια παραμονής, οι σύζυγοι ή ανύπαντροι σύντροφοι και τα τέκνα που έχουν ενηλικιωθεί δικαιούνται ατομική άδεια διαμονής (Thielemann E., Armstrong C., 2013).

Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών είναι τόσο σημαντική καθώς ο αιτών άσυλο έχει πλέον δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης του Δουβλίνου. Το Υπουργείο Εσωτερικών θα πρέπει να αποφασίσει πώς αυτό θα λειτουργεί, αλλά το γεγονός ότι το άτομο έχει την ευκαιρία να προσφύγει κατά του Δουβλίνου, πριν μεταφερθεί, είναι μια νέα εξέλιξη. Σύμφωνα με το Δουβλίνο II δεν υπάρχει δικαίωμα προσφυγής, ακόμα και σε εκείνες τις σπάνιες περιπτώσεις όπου υπήρχε μια επιτυχημένη δικαστική αναθεώρηση ήταν συνήθως μετά τη μεταβίβαση. Όπως και με κάθε έφεση, εκεί θα πρέπει να υπάρχει ένας λόγος που γίνεται (Διεθνής Αμνηστία, 2010).

Υπάρχει, επίσης, για πρώτη φορά, ένας γενικός κανόνας για την κράτηση. Λέει ότι, σε γενικές γραμμές, οι άνθρωποι δεν πρέπει να κρατούνται μόνο και μόνο επειδή υπάρχει ένα σχέδιο για τη μεταβίβαση τους. Θα πρέπει να κρατούνται μόνο εάν υπάρχει ένας «σημαντικός κίνδυνος διαφυγής». Στο Υπουργείο Εσωτερικών δεν αναφέρονται συνήθως σε κίνδυνο διαφυγής όταν κρατούν ανθρώπους, αλλά πλέον υπάρχουν σοβαρές πιθανότητες να αμφισβητηθεί αυτό με μεγαλύτερη επιτυχία τώρα που υπάρχει στον κανονισμό της ΕΕ το δικαίωμα προσφυγής.

Το Δουβλίνο III περιλαμβάνει τους κανόνες (από το Δουβλίνο II) για να μην μεταφερθεί το άτομο σε μια χώρα όπου το σύστημα παροχής ασύλου έχει καταρρεύσει. Στις 2 Ιανουαρίου του 2014 η Ύπατη Αρμοστεία δήλωσε ότι το σύστημα ασύλου στην Βουλγαρία ήταν σε κατάσταση συστημικής αποτυχίας, καθιστώντας ουσιαστικά αδύνατο για τους αιτούντες άσυλο να επιστρέψουν εκεί για την εξέταση των αιτήσεών τους για άσυλο, δεδομένου ότι τα ευρωπαϊκά δικαστήρια έκριναν πως σε αυτό το σημείο είναι πιθανό όσοι

επιστρέψουν να αντιμετωπίσουν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση (Official Journal of the European Union, 2013).

Επίσης υπάρχει και το ενδεχόμενο το άτομο που κάνει αίτηση για επιστροφή στην χώρα καταγωγής του να χρειάζεται να υποβάλει και αίτηση για διεθνή προστασία. Όπως καταγράφεται και στην οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 η αξιολόγηση της αίτησης για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται για τον καθένα ξεχωριστά και να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση, τις δηλώσεις και τα έγγραφα που υπέβαλε ο αιτών, εξετάζοντας εάν ο αιτών έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη. Κατά την αξιολόγηση εξετάζονται επίσημα εάν οι δραστηριότητες του αιτούντος από τότε που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του είχαν σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας, ούτως ώστε να εκτεθεί, συνεπεία των εν λόγω δραστηριοτήτων, σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην εν λόγω χώρα (Official Journal of the European Union, 2013).

Αναγκαίες ήταν και οι τροποποιήσεις που θα βοηθούσαν στη μείωση του χρόνου κατά τον οποίο μια χώρα μπορεί να επιχειρήσει μια μεταφορά. Σύμφωνα με το Δουβλίνο II, στην χώρα στην οποία ένα άτομο είναι παρόν έχει (σε γενικές γραμμές) 3 μήνες από τη στιγμή που ένας αιτών άσυλου υποπίπτει στην αντίληψή τους, μέσα στους οποίους μπορούν να κάνουν αίτηση μεταφοράς τους σε άλλη χώρα της ΕΕ. Σύμφωνα με το Δουβλίνο III, αυτό μειώνεται σε 2 μήνες.

Με βάση την οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 η οποία εφαρμόζεται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ιθαγενείς που ασκούν αίτηση για παροχή διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν τους αιτούντες, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή της αίτησης παροχής διεθνούς

προστασίας, για τις παροχές που προβλέπονται (Official Journal of the European Union, 2013).

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εντός τριών ημερών από την πρώτη υποβολή αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας, χορηγείται στον αιτούντα έγγραφο το οποίο εκδίδεται στο όνομά του και του επιτρέπεται να παραμείνει στο έδαφος του κράτους μέλους επί όσο διάστημα εκκρεμεί η αίτησή . Ο αιτών μπορεί να υποβληθεί σε κράτηση μόνο προκειμένου να διαπιστωθεί ή να επαληθευτεί η ταυτότητα ή η υπηκοότητά του και προκειμένου να προσδιοριστούν τα στοιχεία εκείνα στα οποία βασίζεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας.

Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να ανακαλούν τις συνθήκες υποδοχής όταν ο αιτών εγκαταλείπει τον τόπο διαμονής που έχει καθορίσει η αρμόδια αρχή χωρίς να την ενημερώσει, δεν συμμορφώνεται με υποχρεώσεις δήλωσης στοιχείων, δεν προσέρχεται σε προσωπική συνέντευξη εντός της προθεσμίας ή έχει υποβάλει πάνω από μια αίτηση.

Στο 'Δουβλίνο III' για του ανήλικους κάτω των 18 ετών υπάρχουν πολλοί περισσότεροι βοηθητικοί κανόνες, ειδικά εκείνοι που είναι μόνοι τους - «ασυνόδευτοι ανήλικοι». Με πρόσφατη δικαστική απόφαση θα μπορούν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να μείνουν στην τελευταία χώρα που έχουν φτάσει και έτσι κάνουν τις ανεπιθύμητες μεταφορές πολύ λιγότερο πιθανές για αυτήν την ομάδα ατόμων. Όμως οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα πρέπει να ξαναενωθούν με τους θείους, θείες, παππούδες και γιαγιάδες, ή αδελφούς και τις αδελφές, καθώς και τους γονείς εφ 'όσον αυτό είναι προς το συμφέρον τους. όμως οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται μόνο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του Δουβλίνου, οπότε ο αιτών άσυλο εάν θέλει να ενωθεί με την οικογένεια σε μια διαφορετική χώρα θα πρέπει να το δηλώσει αυτό πολύ νωρίς. Υπάρχει επίσης ένα είδος υποχρέωσης για τις χώρες της ΕΕ να προσπαθήσουν να βρουν τα μέλη της οικογένειας για τους ασυνόδευτους ανήλικους (Official Journal of the European Union, 2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

6.1 Επιπτώσεις μεταναστευτικού ζητήματος

Τα προβλήματα που προκύπτουν από την παράτυπη μετανάστευση έχουν καταστεί μια διαρκώς αυξανόμενη ανησυχία για τις χώρες της Νότιας Ευρωπαϊκής Ένωσης και ίσως περισσότερο από όλες για την Ελλάδα, η οποία ως χώρα στην περιφέρεια της Ευρώπης, έχει βιώσει τεράστιες ροές παράτυπων μεταναστών κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, τόσο από τα χερσαία όσο και από τα θαλάσσια σύνορα. Η Ελλάδα από χώρα αποστολής μεταναστών στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής. Η ελληνική κοινωνία, για πρώτη φορά, ήρθε αντιμέτωπη με ογκώδεις ροές μεταναστών από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες, τις Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, καθώς και σημαντικούς αριθμούς μεταναστών από χώρες της Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Ασίας. Ο χειρισμός του φαινομένου της παράτυπης μετανάστευσης και η ένταξη των νόμιμων μεταναστευτικών πληθυσμών είναι ζητήματα θεμελιώδους ενδιαφέροντος για την Ελλάδα και η διαχείριση προκειμένου να είναι αποτελεσματική πρέπει να στοχεύει σε οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές παραμέτρους.

Παρόλο που η οικονομική ύφεση των τελευταίων 7 ετών έχει επηρεάσει βαθιά τις χώρες της νοτιάς Ευρώπης, οι χώρες αυτές θεωρούνται ως τόποι ελπίδας από εξαθλιωμένους πληθυσμούς. Οι βίαιες συγκρούσεις οι πόλεμοι και η δημογραφική έκρηξη στον αναπτυσσόμενο κόσμο έχουν επίσης αυξήσει τον προσανατολισμό μεγάλου αριθμού απελπισμένων ατόμων και των οικογενειών τους προς τις δυτικές χώρες αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική έχει μεταφέρει την ευθύνη της διαχείρισης της παράτυπης μετανάστευσης στις χώρες της Νότιας Ευρώπης και δυσχεραίνει την προσπάθειά τους να διαχειριστούν το φαινόμενο μέσω περιοριστικών, σύνθετων και παρατεταμένων γραφειοκρατικών διαδικασιών

για τη νόμιμη μετανάστευση, σε συνδυασμό με τη μη ανοχή στη μετανάστευση μέσω αυστηροποίησης των ελέγχων, οδηγώντας έμμεσα στην παράτυπη/παράνομη είσοδο και διαμονή στις χώρες αυτές (Φούσκας, 2014).

Η παράτυπη μετανάστευση είναι εθνικό θέμα υψίστης σημασίας και ως τέτοιο πρέπει αντιμετωπίζεται από την ελληνική πολιτεία. Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, σε συνδυασμό με τη γενικευμένη κοινωνικοοικονομική αστάθεια των γειτονικών χωρών, είναι ο πρώτος σταθμός- πύλη, στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τελικό προορισμό άλλες χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Η διαχείριση μεταναστών, αποτελεί ένα ξεχωριστό στοίχημα για όλη την κοινωνία. Η κλιμάκωση της παράτυπης μετανάστευσης συνέπεσε με τη μετατροπή της Ελλάδας από χώρα αποστολής μεταναστών σε χώρα υποδοχής λόγω της κρίσης στις αραβικές χώρες ενώ ακολουθήθηκε μια πολιτική ανορθολογικά απαγορευτική ως προς την είσοδο των μεταναστών, συγκεκριμένη ως προς την κοινωνική ένταξη αλλά και μια ευρεία διαφθορά του κρατικού μηχανισμού.

Η απουσία επί σειρά ετών συγκεκριμένης εθνικής μεταναστευτικής πολιτικής η αδυναμία αποτελεσματικής φύλαξης των συνόρων και παράλληλα η δημιουργία κατάλληλων χώρων υποδοχής (Hot Spots), και τα προβλήματα από την έλλειψη ενός συστήματος ασύλου που θα προσφέρει την ασφάλεια, την εργασία, την περίθαλψη και την ασφάλιση των μεταναστών, οδήγησαν σταδιακά σε περιθωριοποίηση και κοινωνικό στιγματισμό και τον ρατσισμό (Φούσκας, 2014).

Η συμφωνία του Δουβλίνου, που προβλέπει την επιστροφή των παρατύπως εισερχομένων μεταναστών στις χώρες πρώτης υποδοχής, απέβη σχεδόν καταστροφική για την Ελλάδα, η οποία δεν έχει ούτε τις υποδομές, ούτε φυσικά τους πόρους να διαχειρίζεται τον διαρκώς αυξανόμενο μεταναστευτικό όγκο. Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα, έχει γεμίσει από αισθήματα φόβου ότι η χώρα θα γεμίσει με ξένους μετανάστες που είναι στην πλειοψηφία τους εγκληματίες και κακοποιά στοιχεία. Η πραγματικότητα είναι ότι οι χώρες υποδοχής όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Αυστραλία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, μπορούν

να επωφεληθούν από αυτές τις ροές για να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα τους στον εργασιακό τομέα.

Η πρόκληση της διαχείρισης της μετανάστευσης σε όλες τις πτυχές της, είναι σήμερα μία από τις κορυφαίες προτεραιότητες για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεδομένου ότι οι μεταναστευτικές ροές αυξάνονται. Σε αυτό το σημείο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελλάδα είναι εκείνο το κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο είναι περισσότερο εκτεθειμένο στη διεθνή μετανάστευση, κυρίως λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής θέσης της αλλά και λόγω της αδυναμίας-αδιαφορίας που δείχνει η Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να καθιερώσει ένα αποδοτικό και αποτελεσματικό πλαίσιο για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών (Φούσκας, 2014).

Το πρόβλημα της παράτυπης μετανάστευσης δεν είναι ένα αμιγώς ελληνικό πρόβλημα, είναι πρωτίστως ευρωπαϊκό και ως τέτοιο, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνδράμουν ώστε η Ελλάδα να μπορέσει να εφαρμόσει ένα αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών. Βασικοί πυλώνες αυτού του συστήματος πρέπει να είναι η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας ως χώρα υποδοχής των μεταναστευτικών ρευμάτων και της διασφάλισης των εργασιακών δικαιωμάτων των νόμιμων μεταναστών. Με βάση τις υπάρχουσες συνθήκες σε ισχύ (Σένγκεν και Δουβλίνο), το πρόβλημα μετατοπίζεται αποκλειστικά σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ελλάδα, που βρίσκονται στην περιφέρεια της Ευρώπης (Ιταλία, Ισπανία, Μάλτα, Κύπρος) οι οποίες αποτελούν τα ευρύτερα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης.

Η μετανάστευση μπορεί να ιδωθεί ως δημιουργός και μετασχηματιστής της γεωγραφικής, της κοινωνικής και της χρονικής κλίμακας. Είτε στο τοπικό επίπεδο της γειτονιάς της πόλης είτε στον οικείο χώρο της οικογένειας ή ακόμα στο εικονικό συγκείμενο του διαδικτύου, η παρουσία των μεταναστών ως κατοίκων, εργαζομένων, οικογενειακών μελών και χρηστών, καθώς και τα εκτεταμένα δίκτυα που διαμορφώνουν και στα οποία στηρίζονται, αλλάζουν την κοινωνικό - πολιτισμική δυναμική του τόπου και της ταυτότητας. Γι' αυτόν

τον λόγο, η πόλη, η οικογένεια και το διαδίκτυο αναδύονται ως πεδία (ή κλίμακες) κλειδί προκειμένου να μελετήσει κανείς τις διαεθνικές αλληλεπιδράσεις και πρακτικές αμοιβαίων εξαρτήσεων ή/και συγκρούσεων ανάμεσα σε διαφορετικούς πληθυσμούς, γλώσσες, κοινωνικό - πολιτισμικές ταυτότητες καθώς και κοινωνικοοικονομικές και νομικές ανισότητες.

Οι μετανάστες εκφράζουν «επιθυμία για την πόλη», συνδέουν την εμπειρία της μετανάστευσης με την εμπλοκή στην αστική ζωή και εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες που τους προσφέρει. Μολονότι σε πολλές περιπτώσεις δεν κατέχουν το νομικό καθεστώς που διασφαλίζει την επίσημη αναγνώριση δικαιωμάτων, εντούτοις αισθάνονται ότι ανήκουν στη γειτονιά και επιδιώκουν ενεργά τη συμπερίληψή τους στους χώρους και τις δραστηριότητές της. Το μεταναστευτικό «ανήκειν» σκιαγραφεί μια διπλή παρουσία που χαρακτηρίζεται από πολλές αντιφάσεις και εντάσεις, αφού οι μετανάστες ισορροπούν ανάμεσα στην «αναμονή για την ημέρα της επιστροφής» και την «επιθυμία να στήσουν ένα καινούριο σπιτικό» στη χώρα προορισμού. Με αυτή την έννοια, πρόκειται για ένα είδος παρουσίας που υποδηλώνει επίσης μια απουσία (Bader, 2005).

Η ανάμειξη του τοπικού και του διεθνικού στις θρησκευτικές πρακτικές έχει ισχυρή επίδραση στους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι μεταναστευτικοί δεσμοί και ταυτότητες πέρα από τα όρια του έθνους - κράτους, αλλά δείχνει επίσης πόσο συνδεδεμένοι στην καθημερινή ζωή των μεταναστών/τριών είναι ο τόπος υποδοχής και ο τόπος αποστολής (Bader, 2005).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα επανεισδοχής με βάση τα όσα υπεγράφησαν μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών αποστολής, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται ιδιαίτερα στις πολιτικές επιστροφών (λ.χ. χώρες Αφρικής και Ασίας), με στόχο την προστασία των εξωτερικών ευρωπαϊκών συνόρων. Κύριοι στόχοι αυτής της ενέργειας θα είναι η προστασία των ανηλίκων και των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, η εντατικοποίηση της φύλαξης των χερσαίων και ιδιαίτερως των θαλάσσιων συνόρων, με σκοπό την έγκαιρη παρέμβαση

των Αρχών προς αποφυγή ναυτικών τραγωδιών αλλά και ο εντοπισμός διακινητών και των πηγών τους. Παράλληλα για όσους εισέρχονται στην χώρα εν τέλει θα πρέπει να δοθεί μεγάλη βαρύτητα στην βελτίωση των συνθηκών στα κέντρα υποδοχής / κράτησης με αύξηση των παροχών ιατροφαρμακευτική περίθαλψης, ένδυσης και σίτισης.

Η Ελλάδα πρέπει να στοχεύει σε ένα σύγχρονο σύστημα ελέγχου της μετανάστευσης στην Ευρώπη, το οποίο θα σέβεται πλήρως και θα προασπίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των μεταναστών αλλά και το δικαίωμα της Ελλάδας και της ελληνικής κοινωνίας σε μια φυσιολογική ένταξη των μαζικών ροών ανθρώπων από διαφορετικές χώρες με διαφορετικές συνήθειες αλλά και δυνατότητες. Η χώρα προσπάθησε να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα αυτό με το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση του Ασύλου και της Μετανάστευσης και τη λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και με τον Νέο Κώδικα Μετανάστευσης (Φούσκας, 2014).

Όλα τα προαναφερθέντα δεν θα μπορέσουν ποτέ να έχουν επιτυχία εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν δράσει άμεσα στη δημιουργία μηχανισμών αλληλεγγύης στον τομέα του ασύλου και της μεταναστευτικής πολιτικής. Είναι ζωτικής σημασίας να παρθούν άμεσες πολιτικές πρωτοβουλίες και μέτρα διότι η Ελλάδα δεν μπορεί να δεχθεί περισσότερη μεταναστευτική πίεση καθώς τόσο η ελληνική κοινωνία όσο και οι μετανάστες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα επιβίωσης ιδιαίτερα τα χρονιά της κρίσης με τα τεράστια οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα.

Είναι επιτακτική ανάγκη η Ευρωπαϊκή Ένωση να πιέσει τις χώρες προέλευσης (π.χ. Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Ιράν, Ιράκ) να δέχονται πίσω περισσότερους υπηκόους βάσει της εφαρμογής των συνθηκών επανεισδοχής που έχουν ήδη υπογραφεί. Ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πρωταγωνιστή την Ελλάδα, καλούνται, εξ ονόματος ολόκληρης της Ευρώπης, να σηκώσουν στην πλάτη τους το δυσανάλογο βάρος της παράτυπης μετανάστευσης και αιτημάτων ασύλου. Πρέπει να τονιστεί ότι η Ελλάδα διαχειρίζεται το 90% των παράτυπων μεταναστευτικών ροών προς

την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτό το τεράστιο ποσοστό η ευρωπαϊκή βοήθεια και αλληλεγγύη είναι επιτακτική ανάγκη (Φούσκας, 2014).

Για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού υπάρχουν δεκάδες διαφορετικές θεωρίες και πρακτικές. Τα βασικά στοιχεία όμως που πρέπει να εφαρμόζονται ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζεται το πρόβλημα είναι μέτρα που βελτιώνουν τον ρόλο της αστυνομικής παρουσίας στα αστικά κέντρα και τις γειτονιές ώστε να περιορίζεται η παράνομη διακίνηση ανθρώπων (trafficking). Στο κομμάτι της παράνομης απασχόλησης πρέπει να αυξηθεί ο διαρκής έλεγχος των επιχειρήσεων και η επιβολή προστίμων σε όσους απασχολούν παράτυπους μετανάστες και τους εκμεταλλεύονται.

Μείζονος σημασίας πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι η δίωξη κάθε μορφής ρατσισμού και διακρίσεων (λ.χ. κατά της φυλετικής ή θρησκευτικής διαφορετικότητας), τα παιδιά των μεταναστών θα πρέπει να λαμβάνουν εκπαίδευση από ειδικευμένους εκπαιδευτικούς, με παράλληλη συστηματική συμμετοχή των γονέων και των μεταναστευτικών κοινοτήτων στην βελτίωση της κοινωνικής ένταξης (Φούσκας, 2014).

Η μετανάστευση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη συνδέεται με την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια, αποτελεί όμως και μια συνθήκη κινητικότητας, ευκαιριών και ενδυνάμωσης για τους μετανάστες που διασχίζουν τα σύνορα. Οι περιστασιακές, χαμηλά αμειβόμενες και επισφαλείς εργασιακές συνθήκες που βιώνουν οι μετανάστες οξύνονται ακόμα περισσότερο από την απουσία καθεστώτος νομιμότητας και την απειλή της απέλασης, η οποία λειτουργεί σαν εργαλείο «εκβιασμού», που υποχρεώνει τους μετανάστες να αποδεχτούν και να παραμένουν εξαρτημένοι από σχέσεις «εξαναγκαστικής επισφάλειας». Η αδυναμία τόσο των κυβερνητικών όσο και των μη κυβερνητικών οργανώσεων να διαχειριστούν το ζήτημα της έμφυλης βίας έξω από το πλαίσιο της παράνομης διακίνησης ανθρώπων (trafficking), ευνοούν τη ραγδαία αύξηση της επισφαλούς μεταναστευτικής εργασίας και της βίας. Οι μετανάστες αποτελούν στόχο βίαιων πράξεων ακριβώς επειδή διαφεύγουν από το κανονιστικό πλαίσιο και όχι επειδή είναι από τη φύση τους αδύναμοι/ες ή εύκολα εκμεταλλεύσιμοι (Eisenberg, 2009).

Αυτή η συνθήκη της παρανομίας και η διαρκής απειλή της απέλασης έχουν άμεση επίδραση στα μεταναστευτικά σώματα, καθιστώντας τα ευάλωτα στην έμφυλη βία. Η εμπειρία της θυματοποίησης συνοδεύει τους μετανάστες «χωρίς χαρτιά». Η παρανομία εσωτερικεύεται ως πηγή ανασφάλειας, η οποία, στη συνέχεια, χρησιμοποιείται από τη διοίκηση, την αστυνομία και την εργοδοσία προκειμένου να εξαναγκάσει τους μετανάστες να γίνουν υπάκουοι και να αποδεχτούν μια εξαχρειωμένη ζωή και υποβαθμισμένες συνθήκες εργασίας. Σε έρευνες που έχουν διεξαχθεί αναφορικά με τη «Διαπολιτισμική βία», περιλαμβάνονται αρκετές αφηγήσεις μεταναστών που έχουν σωματικά και ψυχολογικά «φυλακιστεί» σε υποβαθμισμένα εργασιακά περιβάλλοντα και σχέσεις εκμετάλλευσης μέσα σε τυπικές και άτυπες συμφωνίες απασχόλησης. Τα ευρήματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η έμφυλη βία ευνοείται κυρίως στο πεδίο της παρανομίας και της επισφάλειας, μετατρέποντας τους μετανάστες σε σεξουαλικά αντικείμενα στο πεδίο των διεθνικών ανδροκρατούμενων δικτύων διακίνησης. Με άλλα λόγια, αυτό που ευνοεί τις συνθήκες άσκησης έμφυλης βίας είναι κυρίως ο μερικός, επισφαλής, υπό όρους και προσωρινός χαρακτήρας των ευρωπαϊκών και κρατικών πολιτικών που σχετίζονται με την τυπική ιδιότητα του πολίτη (Bouchard, 2011; Eisenberg, 2009)

Σε ένα ευρύτερο επίπεδο, οι επίσημες πολιτικές που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη ευνοούν έναν αριθμό έμφυλων στρατηγικών που επιτρέπουν στους μετανάστες να υπερνικήσουν το παράνομο καθεστώς που τους έχει επιβληθεί. Οι μεικτοί γάμοι μπορούν να αποτελέσουν μια τέτοια στρατηγική, την οποία ακολουθούν προκειμένου να υπερβούν τις συνθήκες επισφάλειας και αβεβαιότητας που μπορεί να σηματοδοτεί το προσωρινό, αβέβαιο ή παράνομο καθεστώς τους (Eisenberg, 2009).

Οι μετανάστες εκμεταλλεύονται το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκοί μεταναστευτικοί νόμοι και πολιτικές αντιμετωπίζουν την ετεροφυλοφιλική οικογένεια ως προνομιακό τόπο εγγύησης μεταεθνικών δικαιωμάτων. Αυτό φαίνεται καθαρά στην εγγύηση ειδικών δικαιωμάτων, όπως είναι η άδεια παραμονής για ξένες συζύγους/μητέρες και ξένους συζύγους/πατέρες που βρίσκονται μέσα σε μεικτούς γάμους (Calhoun, 1994).

Φαίνεται επίσης καθαρά στην «εξαίρεση» της οικογενειακής επανένωσης, όπου επιτρέπεται στα «εξαρτημένα μέλη» της οικογένειας να επισκέπτονται τους συγγενείς τους. Ακόμα και πολιτικές που ρυθμίζουν τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση βλέπουν τον γάμο και την οικογένεια ως κύριο όχημα για την ένταξη. Ενώ οι διατάξεις αυτές επιτελούν προφανώς μια λειτουργία κανονικοποίησης που σχετίζεται με έμφυλες ετεροφυλικές νόρμες, ο γάμος και η οικογένεια γίνονται οι τόποι όπου τα νομικά δικαιώματα διεκδικούνται μέσα από τη διαπραγμάτευση των έμφυλων σχέσεων (Hammer, 2004).

Ωστόσο η ιδιότητα του πολίτη συγκροτεί επίσης ένα σύνολο πολιτισμικών, συμβολικών, κοινωνικών και πολιτικών πρακτικών. Παρά την ποικιλία τους, τέτοιες πρακτικές μπορούν να ομαδοποιηθούν ως μορφές ενεργής πολιτειότητας (*active citizenship*), πράξεις που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη. Στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, οι πρακτικές ενεργής πολιτειότητας που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη πραγματοποιούνται κυρίως μέσα στο συγκείμενο των *ad hoc* νομιμοποιήσεων και της επισφάλειας. Με αυτή την έννοια, αυτό που προκαθορίζει την ιδιότητα του πολίτη είναι η απουσία ή η επισφάλεια νομικού καθεστώτος. Πράξεις που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και λαμβάνουν χώρα εκτός του πεδίου των νομικών δικαιωμάτων, αλλά εγκαθιδρύουν δικαιώματα και υποχρεώσεις που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και μπορεί να είναι ρευστά και προσωρινά αλλά, παρ' όλα αυτά, συγκροτούν ένα πεδίο κοινωνικών υποκειμενικότητων, γίνονται περισσότερο φανερές στη δημόσια σφαίρα. Παράδειγμα αποτελούν οι πολιτικές πράξεις των μεταναστών/τριών που βρίσκονται εκτός νομικού καθεστώτος και διεκδικούν νομιμοποίηση και τακτοποίηση.

Μολονότι αυτές οι πράξεις μπορεί να απευθύνονται με άμεσο τρόπο στο κράτος μέσα από τη διεκδίκηση εγκαθίδρυσης τυπικών δικαιωμάτων, συνιστούν στιγμές κατά τις οποίες οι πολιτικές υποκειμενικότητες καθίστανται δυνατές. Έτσι, έχουμε το παράδοξο της δημόσιας άσκησης της ιδιότητας του πολίτη από άτομα που δεν είναι πολίτες. Οι ενεργές μεταναστευτικές πρακτικές που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη μετατρέπουν τους

χώρους που κανονικοποιούνται σε τόπους πολιτικών αγώνων (συχνά σιωπηρών) (Hammer et al., 2004).

Συχνά οι παράνομοι μετανάστες είναι πιο ενεργοί στις πολιτικές κινητοποιήσεις για τη διασφάλιση δικαιωμάτων, και δεν βασίζονται στη νομική τους ιδιότητα, αλλά στο γεγονός ότι αποτελούν μέρος της πόλης και της γειτονιάς και ότι αισθάνονται πως ανήκουν σε αυτές όσο και οι γηγενείς πολίτες. Γι' αυτούς η πόλη στην οποία ζουν και εργάζονται είναι το καινούριο τους σπίτι και εύχονται να συμπεριληφθούν πλήρως και να αναγνωριστούν ως μέλη αυτού του συλλογικού αστικού χώρου. Έτσι, το «δικαίωμα στην πόλη» αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό σημείο εκκίνησης για την ισότιμη συμπερίληψη των μεταναστών και μια πρακτική διεκδίκησης της ιδιότητας του πολίτη από πλευράς τους ως μελών και χρηστών/τριών της πόλης και όχι ως νομικών υποκειμένων.

6.2 Αντιμετώπιση της εισόδου μεταναστών στην Ελλάδα

Το φαινόμενο της μετακίνησης ανθρώπων λίγων ή πολλών από κράτος σε κράτος δεν είναι πρωτόγνωρο. Το συναντάμε χιλιάδες χρόνια πριν και η ιστορία μας είναι γεμάτη από τέτοιες πληροφορίες. Το κάθε κράτος έχει αναπτύξει σχέδια αντιμετώπισης της μετανάστευσης ανάλογα με την δυναμική της εισόδου ανθρώπων άλλων κρατών σε κάθε δεδομένη περίοδο. Σήμερα με τα μέσα ενημέρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο κάθε πολίτης μπορεί να είναι ενήμερος για ζητήματα όπως το προσφυγικό και πολύ περισσότερο το ίδιο το κράτος να ενημερώνεται για την παγκόσμια επέκταση και αντιμετώπισή του και οι φορείς που είναι εντεταλμένοι θα πρέπει να γνωρίζουν έγκαιρα κάθε πιθανή κίνηση παράνομης μετανάστευσης προς την χώρα μας.

Τα μέσα που έχει το κράτος μας είναι οι στρατιωτικές δυνάμεις, η αστυνομία και διάφοροι φορείς που εμπλέκονται ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια του κράτους και του ελληνικού λαού από την μαζική ροή μεταναστών. Οι φορείς αυτοί πρέπει να ελέγχονται κατά πόσο έπραξε σωστά

για την αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης που προκύπτει και προς όφελος της ασφάλειας του κράτους. Οι επιστήμονες και η τεχνολογία προσφέρουν εξοπλισμό κατάλληλο να ελέγχουμε τα σύνορα μας εναέρια, χερσαία και θαλάσσια (UNHCR, 2012).

Φορείς όπως η Ύπατη Αρμοστεία, με βάση τις παγκόσμιες συμφωνίες έχουν υποχρέωση να ελέγχουν και να επεμβαίνουν ανάλογα στους τοπικούς διαχειριστές των μεταναστών – προσφύγων και συγχρόνως να ενημερώνουν τους υπεύθυνους του κράτους και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το κάθε κράτος έχει υποχρέωση ότι και εάν κάνει να προσπαθεί να μην προκαλέσει κίνδυνο στην τοπική κοινωνία. Οι πιθανές βελτιώσεις για δίκαια και καλύτερη διαχείριση των μεταναστών που εισρέουν στην Ελλάδα αλλά και σε άλλα κράτη χωρίς την πρόσκληση τους θα πρέπει να γίνονται σε συνεννόηση των κρατών μελών ώστε οι άνθρωποι αυτοί που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την χώρα τους λόγω της πολιτικο – οικονομικής κατάστασης να μπορούν να έχουν μια αξιοπρεπή διαχείριση στην χώρα που μεταβαίνουν (UNHCR, 2014),

Ένα κίνητρο για την επιστροφή των μεταναστών στην χώρα καταγωγής τους είναι το πρόγραμμα ‘εθελοντικής επιστροφής’ που ακολουθείται από τον Διεθνή Οργανισμό μετανάστευσης με χρηματική ενίσχυση από ευρωπαϊκά κονδύλια. Ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας που είναι μια χώρα που την έχει επηρεάσει στο μέγιστο βαθμό η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, είναι αρκετοί ‘οικονομικοί’ μετανάστες οι οποίοι δεν επιθυμούν να διαμείνουν άλλο στη χώρα και να ζουν στην εξαθλίωση και προτιμούν να επιστρέψουν στην χώρα καταγωγής τους (UNHCR, 2012),

Τα κράτη όπως γνωρίζουμε δημιουργούνται από φυλές. Οι φυλές κουβαλούν μαζί τους την κουλτούρα τους όπου και εάν βρεθούν. Η κάθε κουλτούρα της κάθε φυλής έχει στοιχεία θετικά αλλά και αρνητικά που θα παρεισφρήσουν και θα ενσωματωθούν με τον πολιτισμό της χώρας στην οποία εισέρχονται. Τα αρνητικά τις περισσότερες φορές ταυτίζονται με της διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις, με την διαφορετικότητα στα δικαιώματα που αναγνωρίζουν στους άντρες και αντίστοιχα στις γυναίκες, την προϊστορία που μπορεί να έχουν τα κράτη και κατά πόσο οι σχέσεις του

παρελθόντος ήταν ειρηνικές ή έχουν αναμιχτεί σε εμπόλεμες καταστάσεις (UNHCR, 2014),

Μαζί με όλα τα ανωτέρω που είναι ο πολιτισμός, η ιστορία και η κουλτούρα του κάθε ανθρώπου, κουβαλάει μαζί του και την ίδια του την φύση που μπορεί να έχει αναπτύξει και εγκληματικές πτυχές. Οι άνθρωποι που εισέρχονται σε ένα κράτος παράνομα και ταχτοποιείται ότι στο παρελθόν έχουν διαπράξει κάποια εγκληματική ενέργεια θα πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες άμεσης επιστροφής στην χώρα καταγωγής τους.

Εν κατακλείδι θα πρέπει να γίνει μια καταγραφή για ταυτοποίηση των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής στην χώρα και να ελεγχθεί εάν έχουν αναπτύξει στην χώρα εργασιακού ή άλλους βιοτικούς δεσμούς ώστε να μπορεί να τακτοποιηθεί η παραμονή τους σε αυτές τις περιπτώσεις αλλιώς να απελάσσονται από την χώρα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την συγγραφή της παρούσας εργασίας προκύπτουν κάποια, καίριας σημασίας, συμπεράσματα. Η παράτυπη μετανάστευση είναι ένα θέμα που εξελίσσεται εδώ και τρεις δεκαετίες για τον λόγο αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς προεκτάσεις που λαμβάνει το μεταναστευτικό φαινόμενο κατά τον 21ο αιώνα στους τομείς της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, της αγοράς εργασίας και της οικονομίας, της προστασίας της δημόσιας υγείας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η μέχρι στιγμής στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζεται από αδράνεια στην υιοθέτηση θαρραλέων και αλληλέγγυων πολιτικών. Η ίδια η Ευρώπη στο σύνολο των χωρών μελών πρέπει να υποβάλει προτάσεις σχετικά με την εσωτερική διακίνηση των ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να θεσπίσουν νομοθετικές πρωτοβουλίες, όπως η εφαρμογή της ρήτρας κατανομής στα κράτη μέλη του αριθμού μεταναστών και αιτούντων άσυλο που κατά κύριο λόγο με το υπάρχον καθεστώς βαρύνουν την Ελλάδα. Επιπλέον, πρέπει να πραγματοποιούν ελέγχους για το πως αξιοποιούνται τα κονδύλια για τη μετανάστευση σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι ώστε να διασφαλιστεί η μέγιστη απορρόφηση τους σε προγράμματα και επενδύσεις που θα εξομαλύνουν την κατάσταση και θα αποσυμπιέσουν τα τεράστια προβλήματα κυρίως στις χώρες υποδοχής.

Το σύστημα του Δουβλίνου που αναπτύχθηκε το 1990, σχεδόν δεκαπέντε χρόνια πριν από την ψήφιση από τις πρώτες νομοθετικές συνιστώσες του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, αποτελεί τώρα ένα αναχρονιστικό σύστημα. Ο κανονισμός του Δουβλίνου δεν προωθεί την εναρμόνιση των συστημάτων ασύλου της ΕΕ, παρεμποδίζει σοβαρά την ένταξη, και προκαλεί διαφωνίες μεταξύ των κρατών μελών. Αντί να προσποριέται ότι μπορεί να λειτουργήσει, το πρόγραμμα της Στοκχόλμης πρέπει να καταργήσει τον κανονισμό του Δουβλίνου. Η Ευρώπη δεν έχει την πολυτέλεια να χάσει αυτή την ευκαιρία για να επινοηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα επιμερισμού της ευθύνης που θα βελτιώνει την αλληλεγγύη μεταξύ

των κρατών μελών, και θα προωθεί την ενσωμάτωση των ατόμων που αναζητούν και αξίζουν διεθνούς προστασίας.

Με βάση τις συνθήκες που επικρατούν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα με τους δεκάδες χιλιάδες μετανάστες να εισέρχονται παράνομα στην χώρα οι αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια της χώρας και στην οικονομία θα είναι εμφανείς. Οι διαδικασίες για την παροχή ασύλου και την ανάθεση του κράτους ευθύνης του κάθε μετανάστη θα πρέπει να είναι άμεσες και αποδοτικές ώστε να μετακινηθούν και να 'μοιραστούν' ανάμεσα στα κράτη μέλη με δίκαιο και ασφαλή τρόπο. Η Ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να συνεργαστεί με τις υπόλοιπες χώρες και ιδιαίτερα με αυτές που είναι φιλικές απέναντί μας για την διευθέτηση του μεταναστευτικού ζητήματος που πλήγει σε ένα μεγάλο ποσοστό και την χώρα μας.

Άτομα τα οποία έρχονται από χώρες εμπόλεμες θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται με μια παραπάνω κατανόηση. Κατά βάση αυτές οι ομάδες ατόμων που έχουν φύγει από αυτές τις χώρες το έχουν κάνει για να διασφαλίσουν την ζωή τους και της οικογένειάς τους. Οι μετανάστες αυτοί δεν μπορούν να φτάσουν στην χώρα που επιθυμούν και έχουν κολλήσει σε μια 'χώρα φυλακή' όπου σε πολλές περιπτώσεις στοιβάζονται σε κακές εγκαταστάσεις και παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους όσο περιμένουν για να τους χορηγηθεί άσυλο ή να τους στείλουν πίσω στην πατρίδα τους. Επίσης, τις συνέπειες αυτής της συνθήκης τις αντιμετωπίζουν κυρίως χώρες οι οποίες είναι οι «πύλες» στην Ευρωπαϊκή Ένωση και βρίσκονται στην Ευρώπη, νοτιοανατολικά, πράγμα που βολεύει τα κύματα των μεταναστών που προέρχονται είτε από την Ασία ή τη Βόρεια Αφρική. Τέλος, η μετανάστευση έχει συνέπειες σε θέματα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά για αυτά τα κράτη μέλη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Διεθνής Αμνηστία, (2010), Η παγίδα 'Δουβλίνο II', Μεταφορές Αιτούντων άσυλο προς την Ελλάδα, Αθήνα
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, (2015), Η ΕΕΔΑ παραθέτει στα ελληνικά τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ επί της Δεύτερη Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας, Αθήνα, http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/deltia_turou/GNCHR_COBS_ICCPR.pdf
- Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, (2015), Καταληκτικές παρατηρήσεις επί της δεύτερης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας, Εξελιγμένη έκδοση άνευ επεξεργασίας, Αθήνα, [http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/deltia_turou /COBS_ICCPR_ELL.pdf](http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/deltia_turou/COBS_ICCPR_ELL.pdf)
- Παπαθωμάς Α. & Βρέλλη - Βροντάκη Α., (2010), «Δίκαιο της ιθαγένειας», Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα
- Παπασιώπη - Πασιά Ζ., (2002), «Δίκαιο ιθαγένειας, Γενικές αρχές του δικαίου ιθαγένειας, ελληνικό δίκαιο ιθαγένειας, κείμενα», Σάκκουλα Α.Ε., Θεσσαλονίκη
- Φούσκας Θ., (2014), 'Οι κοινωνικές επιπτώσεις της παράτυπης μετανάστευσης στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα' , Περιοδική έκδοση της Ένωσης Δικαίων Αλλοδαπών και Μεταναστευτικού, Τεύχος 2-3, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Bader V., (2005), “Ethnic and religious state neutrality: utopia or myth”, In: H.G. Sicakkan and Y. Lithman, eds. Changing the basis of citizenship in the modern state . Lewiston: The Edwin Mellen Press.
- Bouchard G., (2011), “What is Interculturalism?”, McGill Law Journal , 56 (2)
- Calhoun C., (1994), “Social theory and politics of identity”, Oxford: Blackwell
- Castles S., (2000), “Ethnicity and globalization: from migrant worker to transnational citizen”, London:Sage.
- Eisenberg A., (2009), “Reasons of identity: a normative guide to the political and legal assessment of identity claims”, Oxford: Oxford University Press.
- Emerson M., (2011), “Interculturalism: Europe and its Muslims in search of sound societal models”, Brussels: Centre for European Policy Studies Paperbacks.
- Hammer L., (2004), Foreword. In : D. Powell and F. Sze, eds. Interculturalism: exploring critical issues. Oxford: Interdisciplinary Press.
- Kelly P., (2002), “Between culture and equality”. In: P. Kelly, ed.Multiculturalism reconsidered. Cambridge: Polity.
- Meer N., (2010), Citizenship, identity and the politics of multiculturalism. Basingstoke: Palgrave.

- Thielemann E., Armstrong C., (2013), Understanding European asylum cooperation under the Schengen/Dublin system: a public goods framework, European Security, Taylor & Francis Group

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΗ

- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, <http://www.nchr.gr/index.php/2013-04-03-10-13-40/2013-04-03-10-14-44>
- European Council on Refugees and Exiles, (2008), Sharing Responsibility for Refugee Protection in Europe: Dublin Reconsidered, <http://www.ecre.org/topics/areas-of-work/protection-in-europe/134.html>
- Eurostat, 2014, Dublin statistics on countries responsible for asylum application, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Dublin_statistics_on_countries_responsible_for_asylum_application
- Official Journal of the European Union, (2013) REGULATION (EU) No 604/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 June 2013, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32013R0604>
- Office of the Refugee Applications Commissioner, (2014), Annual Report - 2014, [http://www.orac.ie/website/orac/oracwebsite.nsf/page/CRSE-9XQK2A15304722-en/\\$File/2014%20Annual%20Report.pdf](http://www.orac.ie/website/orac/oracwebsite.nsf/page/CRSE-9XQK2A15304722-en/$File/2014%20Annual%20Report.pdf)
- <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>,

- http://www.nhri.net/default.asp_PID=45_DID=0.html
- UNHCR,(2014), Παρατηρήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με την παρούσα κατάσταση του ασύλου στην Ελλάδα, <https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/Extras/Greece/UNHCR-CoA-Greece-2014-EL.pdf>
- UNHCR,(2012), Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό, https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration___Asylum_GR.pdf